

Būvniecības valsts kontroles birojs

INFORMATĪVAIS SEMINĀRS

ADMINISTRATĪVO AKTU PIESPIEDU IZPILDE PATVAĻĪGĀS BŪVNICĪBAS GADĪJUMOS

BVKB Metodiskās vadības un informācijas pārvaldības departamenta Metodiskās vadības nodaļas juriskonsultes
Jolanta Anšmite un **Liene Putnika**

Semināra saturs

Būvniecības valsts kontroles birojs

- Ievads. BVKB un pašvaldību būvvalžu funkcijas un kompetence piespiedu izpildes piemērošanā patvaļīgās būvniecības lietās
- Patvaļīgās būvniecības lietas izskatīšana un pieņemto lēmumu veidi (lēmumu paraugi, lēmumu satura analīze)
- Būtiskākie grozījumi Administratīvā procesa likuma D daļā
- Kafijas pauze

Semināra saturs

Būvniecības valsts kontroles birojs

- Administratīvo aktu piespiedu izpildes process, t.sk.:
 - ✓ Piespiedu izpildes nosacījumi
 - ✓ Brīdinājums un izpildrīkojums (paraugi, satura analīze)
 - ✓ Piespiedu izpildes veidi (t.sk. piespiedu nauda, aizvietotājizpilde, tiešā spēka pielietošana)
 - ✓ Piespiedu izpildes ietvaros pieņemto lēmumu apstrīdēšana
- Tiesu prakse patvaļīgās būvniecības lietās un administratīvo aktu piespiedu izpildes lietās
- Diskusija un jautājumi

Būvniecības valsts kontroles birojs

Ievads

Būvniecības valsts kontroles birojs

Vizītkarte

- Būvniecības valsts kontroles birojs ir **Ekonomikas ministrijas pakļautībā** esoša valsts pārvaldes iestāde
- Birojs sāka darboties 2014.gada 1.oktobrī **ar mērķi nodrošināt kvalitāti un drošību** būvniecībā atbilstoši normatīvajam regulējumam un Biroja kompetencei
- Birojs veic **valsts būvdarbu kontroli** Birojam piekritīgām **būvēm**, nedublējot pašvaldību būvvalžu funkcijas
- Birojs veic **valsts ekspluatācijas kontroli** Birojam piekritīgās **publiskās ēkās**, kurās paredzēts vienlaikus uzturēties vairāk nekā 100 cilvēkiem

BVKB funkcijas un kompetence

- **Publisku ēku ekspluatācijas uzraudzība**
- **Būvdarbu valsts kontrole**
- Būvekspertu novērtēšana un uzraudzība
- Būvprojektu un būvju ekspertīžu organizēšana
- Juridisko/fizisko personu iesniegumu/sūdzību izskatīšana
- Metodiskā palīdzība un informēšana
- Būvniecības informācijas sistēmas darbības nodrošināšana
- Būvvaldes funkcijas pildīšana

BVKB būvvaldes funkcija I

Būvniecības valsts kontroles birojs

- No 2017.gada 10.jūlija BVKB pilda būvvaldes funkcijas attiecībā uz tādu **elektropārvades līniju būvniecības iecerī**, kurai atbilstoši Teritorijas attīstības plānošanas likumā paredzētajam noteikts nacionālo interešu objekta statuss
- Pildot minētās funkcijas, BVKB piemēro likumā noteiktos lēmumu pieņemšanas un strīdu izskatīšanas termiņus, nodrošina likumā noteikto būvniecības ieceres paziņošanas un apspriešanas kārtību, kā arī informācijas pieejamību būvniecības informācijas sistēmā
- Funkciju īstenošanu BVKB var deleģēt vietējai pašvaldībai Valsts pārvaldes iekārtas likumā noteiktajā kārtībā
- Būvniecības ieceres, kuras iesniegtas būvvaldei un par kurām lēmums nav pieņemts līdz 2017.gada 9.jūlijam, nododamas lēmuma pieņemšanai BVKB Administratīvā procesa likumā noteiktajā kārtībā

Būvniecības valsts kontroles birojs

BVKB būvvaldes funkcija II

2017.gada 1.oktobrī BVKB sāks pildīt būvvaldes funkcijas attiecībā uz Aizsardzības ministrijas, tās padotības iestādes vai Nacionālo bruņoto spēku vajadzībām nepieciešamo būvju būvniecību Aizsardzības ministrijas valdījumā vai turējumā esošajā nekustamajā īpašumā

[BL 6.¹ panta pirmās daļas 1.¹ punkts]

Ekspluatācijas kontroles rezultāti

www.bvkb.gov.lv

Būvniecības valsts kontroles birojs

2015.gadā – 2076 ēkas

89% / 10% / 1%

1850 / 205 / 21

2016.gadā – 756 ēkas

53% / 41% / 6%

400 / 310 / 46

2017.gadā* – 446 ēkas

35% / 58% / 7%

157 / 259 / 30

*dati uz 31.08.2017.

Luksofora princips

- Bīstamā stāvoklī

- Sliktā stāvoklī /
drošība jāuzlabo

- Teicamā vai labā
stāvoklī

Būvniecības valsts kontroles birojs

2017.gadā identificētie galvenie riska faktori ekspluatācijas kontrolē*

1.	UGUNSDROŠĪBA (VUGD)	50% (223 ēkās)
2.	PATVAĻĪGĀ BŪVNIECĪBA (BVKB)	41% (185 ēkās)
3.	MEHĀNISKĀ STIPRĪBA UN STABILITĀTE (BVKB)	37% (164 ēkās)

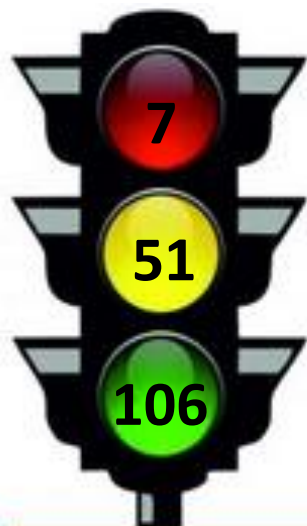
* dati uz 31.08.2017 par pārbaudītām 446 ēkām

Būvniecības valsts kontroles birojs

BVKB būvdarbu kontroles pārbaužu rezultāti

Šobrīd BVKB veic būvdarbu kontroli **164** objektos:

Būvdarbi ir apturēti visā objektā vai noteiktā objekta daļā.

Notiek būvdarbi, bet ir konstatēti pārkāpumi.

Notiek būvdarbi. Pārkāpumi nav konstatēti
vai ir izteikti būvinspektora aizrādījumi.

Objekts ir pieņemts ekspluatācijā, sācies garantijas periods.

Objektam ir izdota būvatļauja, bet nav atzīmes par būvdarbu uzsākšanas nosacījumu izpildi, līdz ar to vēl nav tiesiska pamata veikt būvdarbus.

* dati uz 31.08.2017

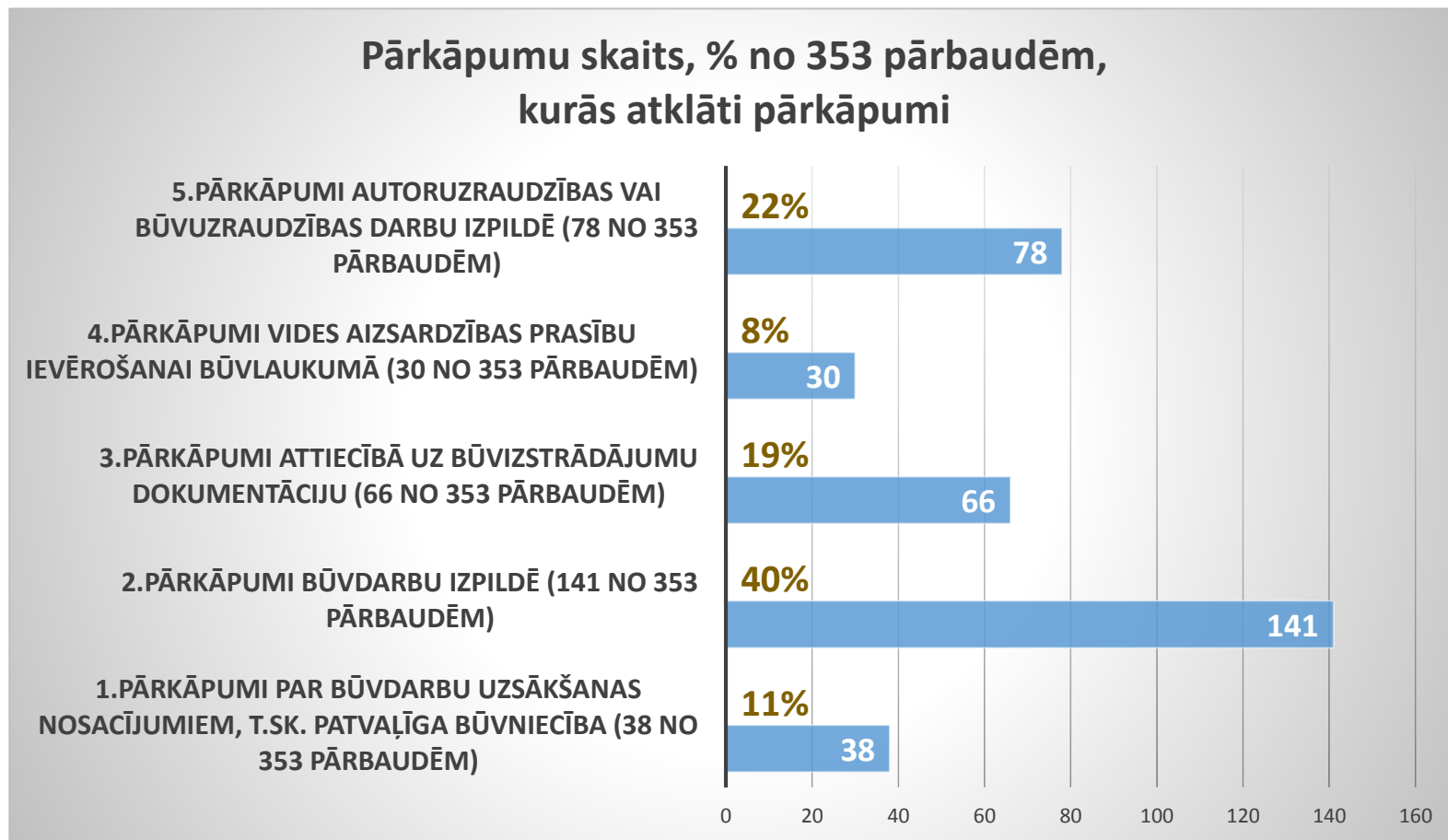

Atklātie pārkāpumi būvdarbu kontrolē

Būvniecības valsts kontroles birojs

Atbilstoši Būvniecības likuma 18.panta (4) daļai

- 11% no pārkāpumiem saistīti ar **būvdarbu uzsākšanas nosacījumu** neievērošanu (t.sk. patvaļīgu būvniecību)
- 40% no pārkāpumiem saistīti ar **būvdarbu izpildi** (neatbilstoši būvprojektam vai normatīvajiem aktiem)
- 22% no pārkāpumiem saistīti ar **nepienācīgi veiktu autorizraudzību vai būvuzraudzību** darbu izpildē

* dati uz 31.08.2017

Būvniecības valsts kontroles birojs

BVKB un pašvaldību būvvalžu kompetence patvaļīgās būvniecības lietās

Patvaļīgas būvniecības lietas izskatīšana un pieņemto lēmumu veidi

Būvniecība – visu veidu būvju projektēšana un būvdarbi

Būvdarbi – būvniecības procesa sastāvdaļa, darbi, kurus veic būvlaukumā vai būvē, lai radītu būvi, novietotu iepriekš izgatavotu būvi vai tās daļu, pārbūvētu, atjaunotu, restaurētu, iekonservētu, nojauktu būvi vai ierīkotu inženiertīklu

[BL 1.panta 2. un 12.punkts]

Būvdarbus drīkst uzsākt pēc tam, kad:

- būvvalde ir izdarījusi atzīmi būvatļaujā par visu tajā ietverto projektēšanas nosacījumu izpildi
- būvvalde ir izdarījusi atzīmi būvatļaujā par visu tajā ietverto būvdarbu uzsākšanas nosacījumu izpildi
- būvatļauja kļuvusi neapstrīdama

Būvdarbus, kuru veikšanai nepieciešama apliecinājuma karte vai paskaidrojuma raksts, drīkst uzsākt pēc tam, kad būvvalde minētajos dokumentos izdarījusi atzīmi par nosacījumu izpildi un speciālajos noteikumos paredzētajos gadījumos būvvaldē reģistrēti būvdarbu uzsākšanai nepieciešamie dokumenti

- Būvprojekta izstrādes gaitā un būvdarbu laikā aizliegts veikt izmaiņas būves galvenajā lietošanas veidā
- Izmaiņas būves novietojumā, būvapjomā un fasādes risinājumā pieļaujamas pēc to saskaņošanas ar būvvaldi vai institūciju, kura pilda būvvaldes funkcijas
- Ar izmaiņām var paredzēt arī būvprojektā minimālajā sastāvā vai būvprojektā neparedzētus pirmās vai otrās grupas inženierbūvju, pirmās grupas ēkas vai otrās grupas palīgēkas būvdarbus

[BL 16.panta 2.¹ un 2.²daļa, 17.panta 2.¹daļa]

Patvaļīga būvniecība

Būvdarbi, kas uzsākti vai tiek veikti bez būvatļaujas vai bez attiecīgas projekta dokumentācijas, ja tāda nepieciešama saskaņā ar normatīvajiem aktiem

Būvdarbi, kas uzsākti vai tiek veikti pirms tam, kad būvatļaujā, apliecinājuma kartē vai paskaidrojuma rakstā izdarīta atzīme par attiecīgo nosacījumu izpildi, ja attiecīgie lēmumi saskaņā ar normatīvajiem aktiem ir nepieciešami

Būvdarbi, kas neatbilst būvprojektam un normatīvo aktu prasībām

Patvaļīgas būvniecības konstatēšana

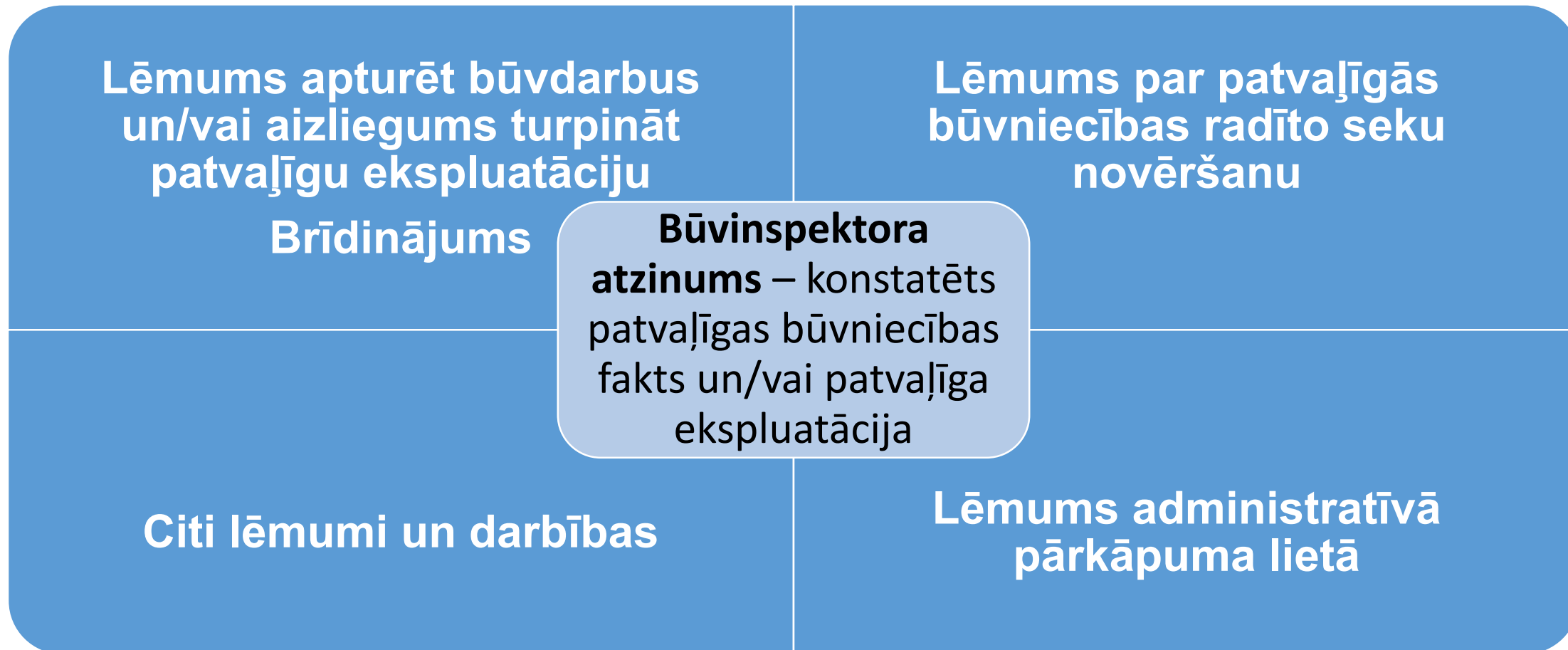
- Veicot objekta pārbaudi, būvinspektors pārbauda:
 - 1) būvdarbu uzsākšanas atbilstību normatīvo aktu prasībām
 - 2) būvdarbu veikšanas atbilstību būvprojektam un normatīvo aktu prasībām
- Ja būvinspektors **konstatē patvaļīgu būvniecību**, viņš **aptur būvdarbus** un **uzraksta attiecīgu atzinumu**

[BL 18.panta ceturtā un piektā daļa]

- Ja lēmums **par būvdarbu apturēšanu**, kas ietverts būvinspektora atzinumā, netiek pildīts, lēmuma izpildi var nodrošināt, piemērojot **aizvietotājizpildi** (t.sk. nosakot aizliegumus attiecībā uz objektu vai teritoriju, kurā atrodas objekts) un citus APL noteiktos piespiedu izpildes līdzekļus (piem., piespiedu naudu), kā arī lemt par būvatļaujas atcelšanu un iepriekšējā stāvokļa atjaunošanu
- Papildus APL noteiktajiem gadījumiem, kad ar lēmuma izpildi saistītus izdevumus sedz lēmuma adresāts, izdevumus, kas saistīti ar iepriekšējā stāvokļa atjaunošanu, sedz būves īpašnieks

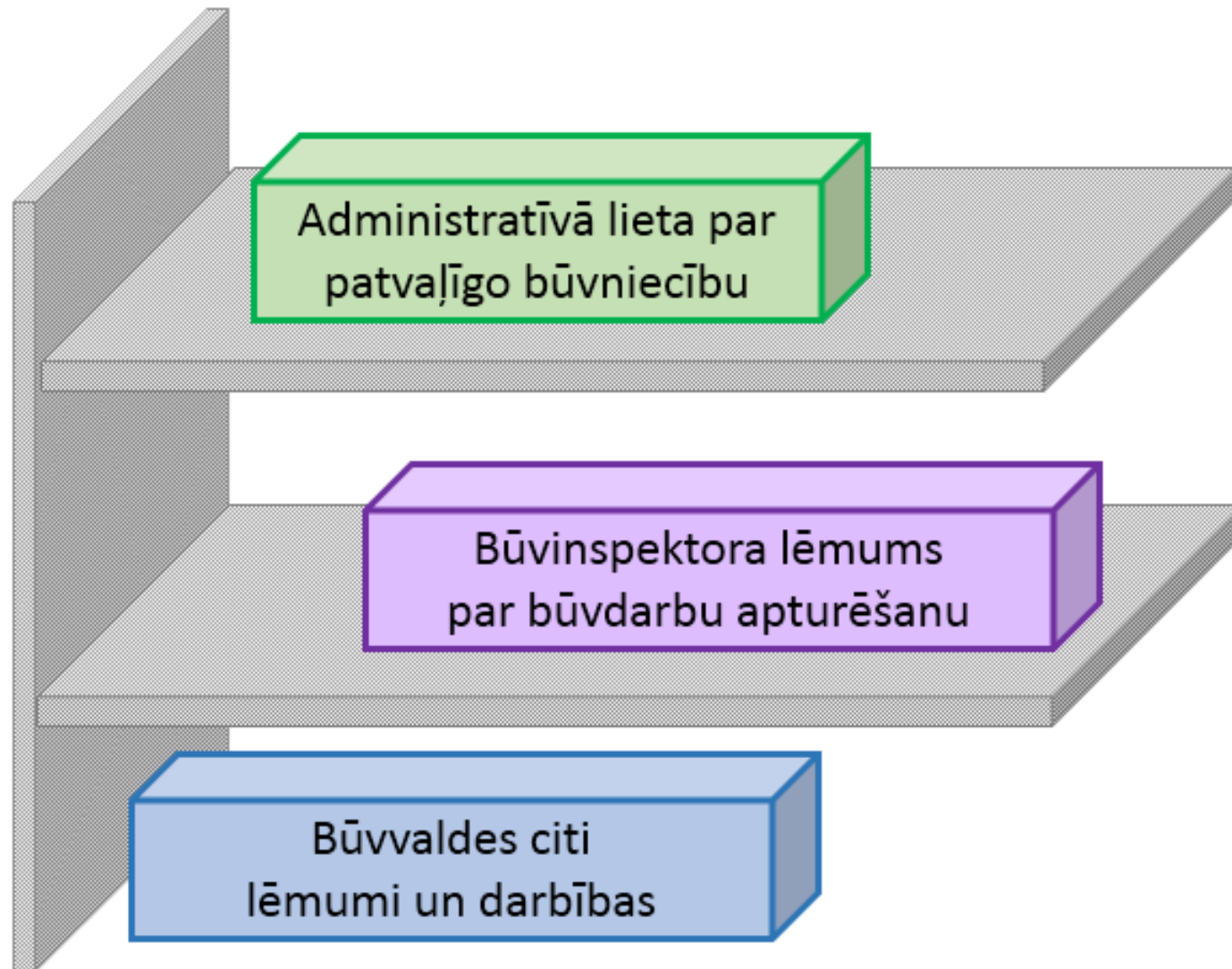
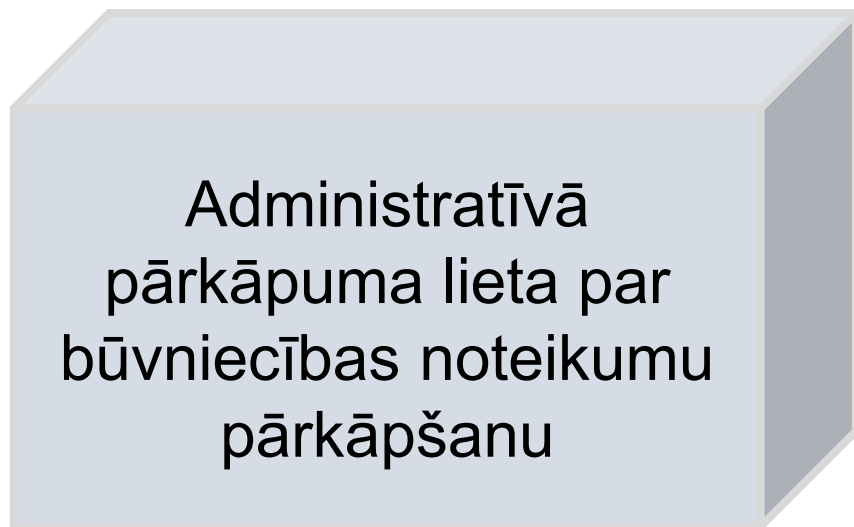
[BL 18.panta 11.daļa]

Būvniecības valsts kontroles birojs

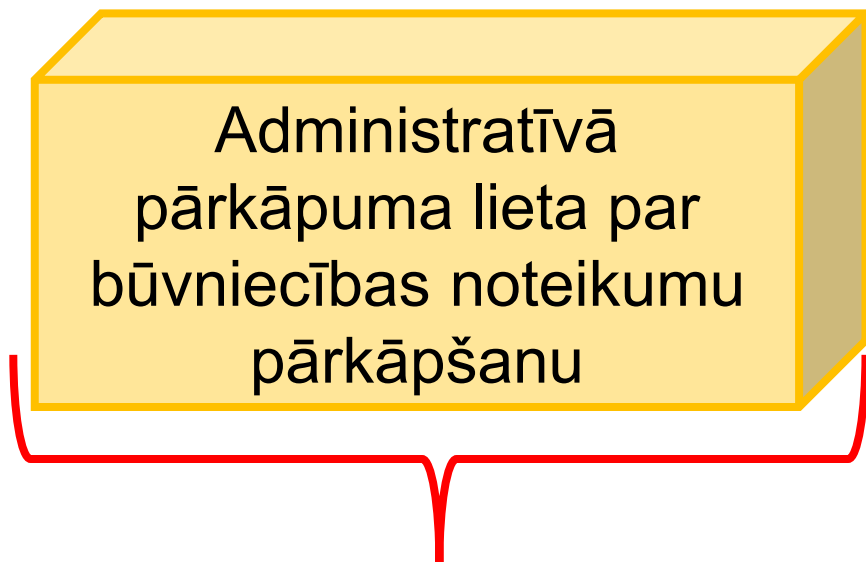
Atšķirīgs process

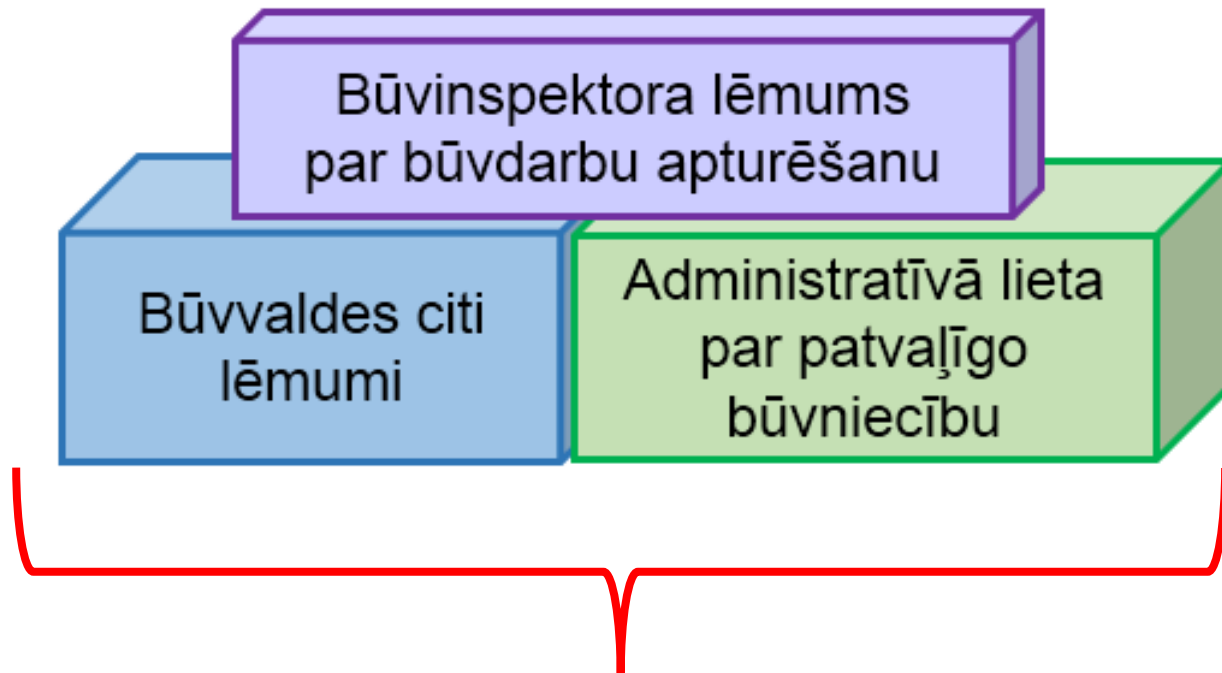

Būvniecības valsts kontroles birojs

Atšķirīgs tiesiskais regulējums

LAPK

APL

Patvaļīgas būvniecības pierādīšanas līdzekļi

Būvniecības valsts kontroles birojs

- ✓ Būvinspektora atzinums
- ✓ Būvspeciālista atzinums
- ✓ Foto fiksācija
- ✓ Būvniecības dokumentācija (t.sk. arhīvos esošā)
- ✓ Valsts zemes dienesta dokumentācija (t.sk. mērniecības dokumenti, kadastrālās uzmērīšanas lietas, datu bāzē esošā informācija)
- ✓ Publiskajos reģistros un datu bāzēs esošā informācija
- ✓ Liecinieku liecības
- ✓ Citi pierādījumi (t.sk. tiesu spriedumi, institūciju atzinumi)

Būvniecības valsts kontroles birojs

Administratīvā lieta

- ✓ Iestāde, kurai lieta ir piekritīga, ierosina administratīvo lietu, ja tai kļūst zināmi fakti, uz kuriem pamatojoties saskaņā ar tiesību normām ir jāizdod vai var tikt izdots attiecīgs administratīvais akts, kā arī tad, ja iestādei ir pamats uzskatīt, ka šādi fakti varētu būt (*APL 57.pants*)
- ✓ Pēc administratīvās lietas ierosināšanas iestāde iegūst informāciju, kas saskaņā ar normatīvajiem aktiem ir nepieciešama, lai pieņemtu attiecīgo lēmumu (*APL 59.pants*)
- ✓ Lemjot par tāda administratīvā akta izdošanu, kurš varētu būt nelabvēlīgs adresātam vai trešajai personai, iestāde noskaidro un izvērtē adresāta vai trešās personas viedokli un argumentus šajā lietā (*APL 62.pants*)

Būvniecības valsts kontroles birojs

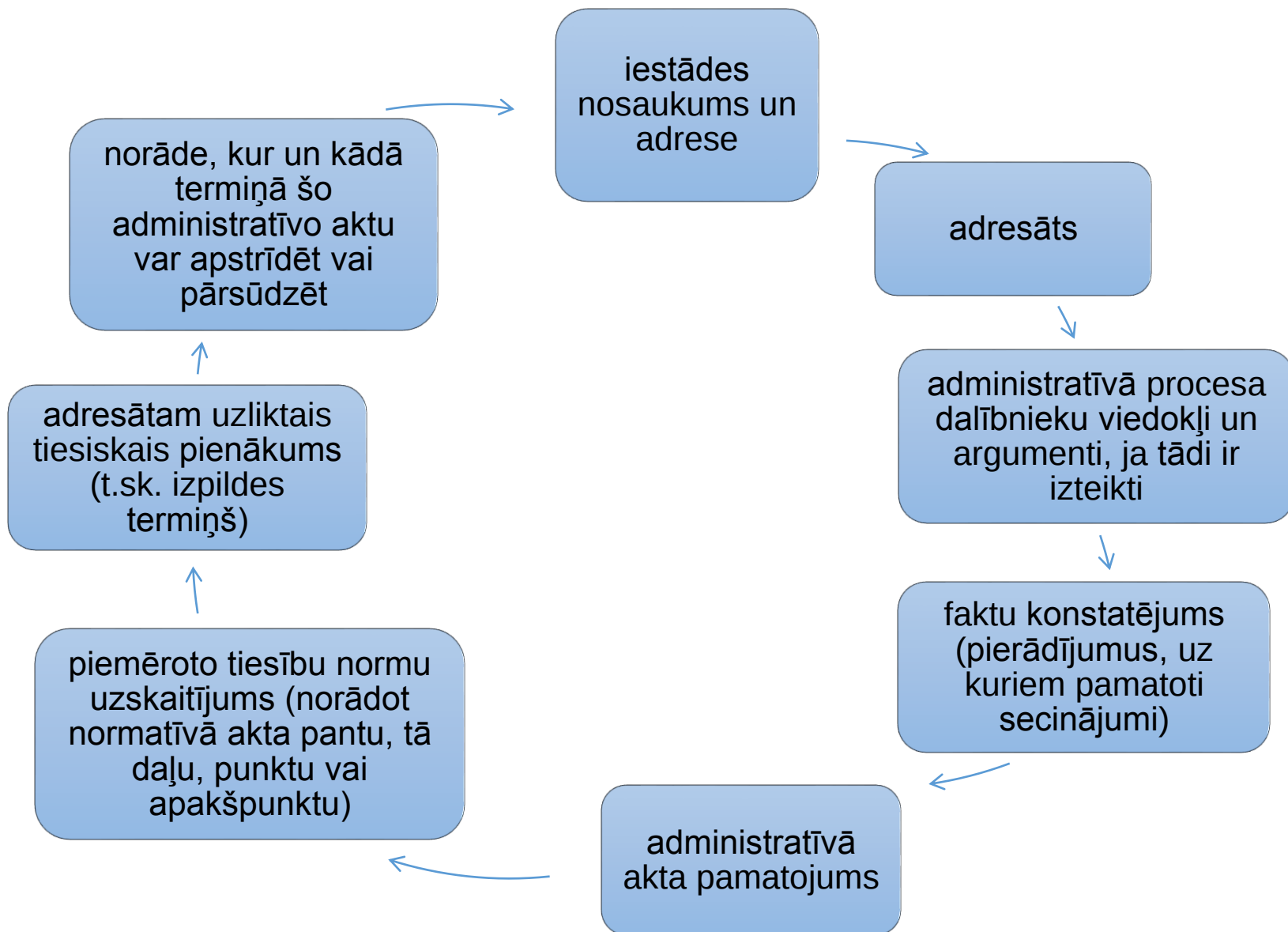
Administratīvā lieta

- ✓ Pēc nepieciešamu faktu konstatēšanas un administratīvā procesa dalībnieku uzklauššanas iestāde nekavējoties izvērtē lietas apstākļus un izdod lēmumu (APL 63.pants)
- ✓ Administratīvo aktu tā adresāts izpilda labprātīgi (APL 358.panta pirmā daļa)
- ✓ Labprātīgi neizpildīta administratīvā akta piespiedu izpildi veic Administratīvā procesa likumā noteiktajā kārtībā, ja likums, uz kura pamata administratīvais akts izdots, nenosaka citu kārtību (APL 358.panta otrā daļa)
- ✓ Iestāde var izdot lēmumu par lietas izbeigšanu faktu trūkuma vai nelietderīguma dēļ (APL 63.panta pirmās daļas 4.punkts)

Administratīvā akta sastāvdaļas

Administratīvā akta adresāts

Būvniecības valsts kontroles birojs

- Ja uz zemes gabala atrodas vai tiek būvēta zemes īpašniekam piederoša būve, par būvdarbu uzsākšanu vai veikšanu bez būvatļaujas vai pirms tam, kad būvatļaujā, apliecinājuma kartē vai paskaidrojuma rakstā izdarīta atzīme par attiecīgo nosacījumu izpildi, ja attiecīgie lēmumi būvniecības uzsākšanai nepieciešami, atbild zemes īpašnieks
- Ja uz zemes gabala atrodas vai tiek būvēta citai personai piederoša būve, par būvdarbu uzsākšanu vai veikšanu bez būvatļaujas vai pirms tam, kad būvatļaujā, apliecinājuma kartē vai paskaidrojuma rakstā izdarīta atzīme par attiecīgo nosacījumu izpildi, ja attiecīgie lēmumi būvniecības uzsākšanai nepieciešami, atbild būves īpašnieks

[BL19.panta otrā un trešā daļa]

Administratīvā akta adresāts

Būvniecības valsts kontroles birojs

- Kas bauda vai vēlas baudīt kādas lietas labumus, tam arī jānes ar šo lietu saistītie pienākumi, kā arī trešās personas šai lietai vai tās dēļ taisītie izdevumi
- Visas uz lietu gulošās nastas un apgrūtinājumi jānes lietas īpašniekam

[Civillikuma 863. un 864. pants]

Lēmumu veidi patvaļīgās būvniecības lietā

Būvniecības valsts kontroles birojs

- **Par iepriekšējā stāvokļa atjaunošanu**, ja:
 - konkrētā objekta būvniecību attiecīgajā teritorijā nepieļauj normatīvie akti vai
 - būvdarbi uzsākti pirms atzīmes izdarīšanas būvatļaujā par projektēšanas nosacījumu izpildi — neatkarīgi no apstākļiem, kādēļ attiecīgā darbība nav tikusi veikta
- **Par atļauju veikt būvniecību pēc** būvniecību regulējošu normatīvo aktu **prasību izpildes** (gadījumos, kad patvaļīgas būvniecības rezultātā nodarīts kaitējums videi, — arī pēc tā novēršanas). Ja lēmums par atļauju veikt būvniecību būvvaldes noteiktajā termiņā netiek izpildīts, būvvalde var lemt par iepriekšējā stāvokļa atjaunošanu

[BL 18.panta piektā daļa]

- Lēmumā **par iepriekšējā stāvokļa atjaunošanu** norāda:
 1. iepriekšējā stāvokļa atjaunošanas **pamatojumu**;
 2. **kādi pasākumi veicami** iepriekšējā stāvokļa atjaunošanai (atbilstošas dokumentācijas izstrāde un būves vai tās daļas nojaukšana, atjaunošana, pārbūve, būves vai sakārtošana utt.); telpu grupas lietošanas veida maiņa bez pārbūves, teritorijas
 3. **termiņu**, līdz kuram jāveic iepriekšējā stāvokļa atjaunošana

[Vispārīgo būvnoteikumu 148.punkts]

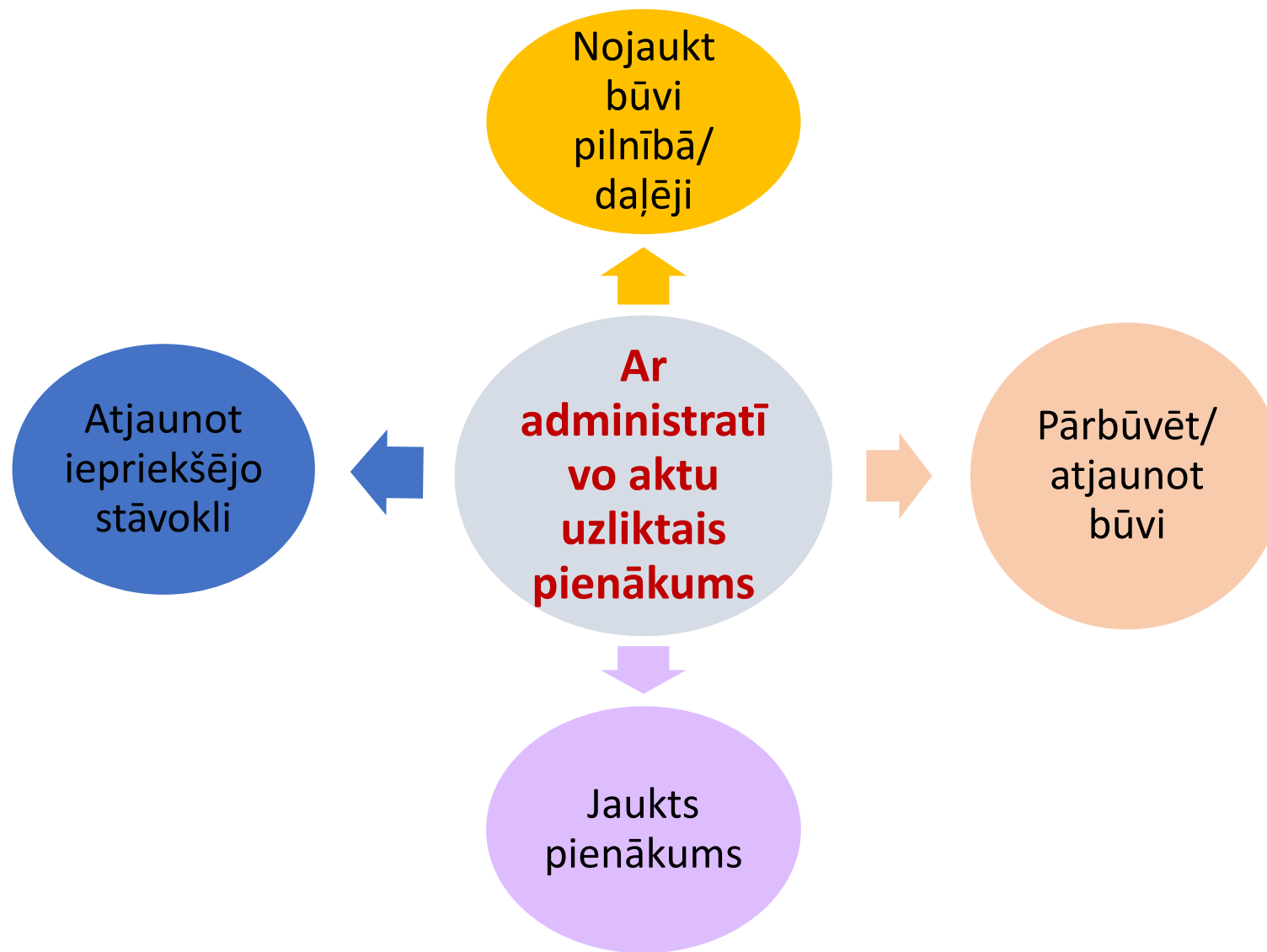
- Lēmumā par atļauju veikt būvniecību pēc būvniecību regulējošu normatīvo aktu prasību izpildes norāda:
 1. kādas konkrētas būvniecību regulējošo normatīvo aktu prasības ir jāizpilda
 2. termiņu, līdz kuram tās jāizpilda,
 3. kāds kaitējums videi jānovērš (ja nepieciešams)

[Vispārīgo būvnoteikumu 149.punkts]

Būvniecības valsts kontroles birojs

Patvaļīgās būvniecības radīto seku novēršana

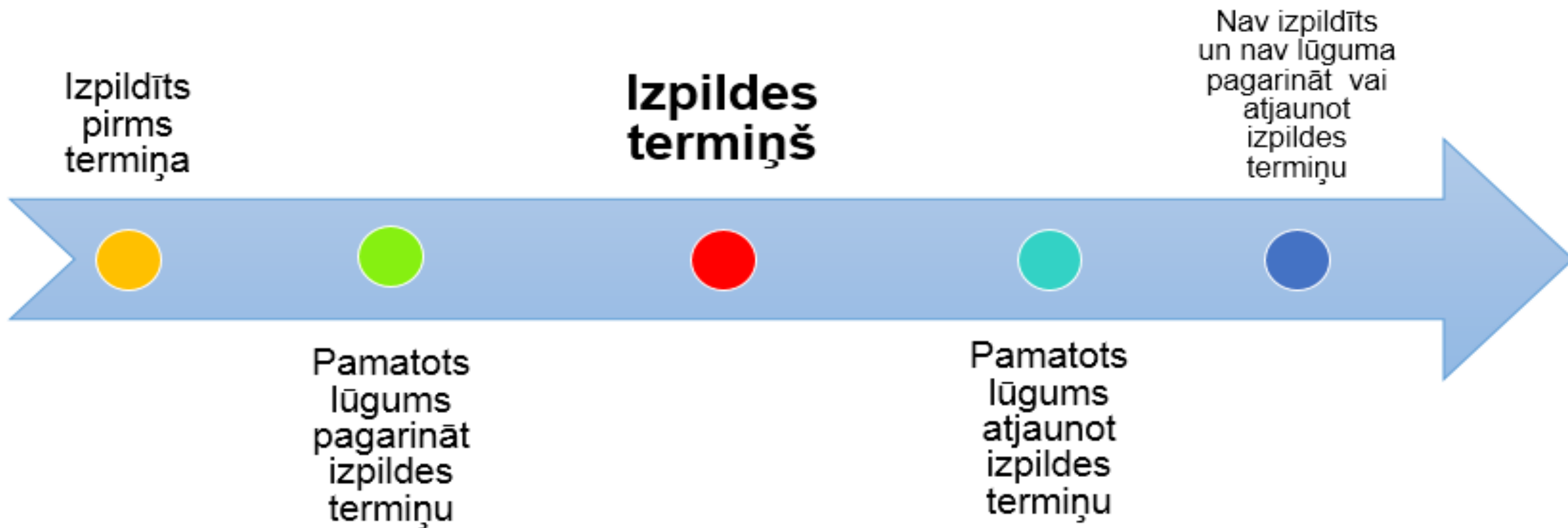
Patvaļīgās būvniecības radīto seku novēršana

Būvniecības valsts kontroles birojs

Izpildes termiņš kā nosacījums

Būvniecības valsts kontroles birojs

Lēmuma par patvaļīgas būvniecības radīto seku novēršanu ar brīdinājumu par piespiedu izpildi piemērs

Adresāta vārds, uzvārds, adrese

*Par patvaļīgās būvniecības radīto seku
novēršanu nekustamajā īpašumā xxxxxxxx*

Izpildiestāde, pamatojoties uz izpildiestādes būvinspektora datums atzinumu Nr.xxxx par būves pārbaudi, ir izskatījusi administratīvo lietu par patvaļīgo būvniecību nekustamajā īpašumā xxxxxx.

Atzinumā konstatēts, ka ēkas fasādē mainīti logi, un ēkas telpās xxx iebūvētas nenesošas ģipškartona starpsienas ar durvju ailēm. Apsekošanas laikā veikta foto fiksācija.

Izpildiestāde nekonstatē akceptētu būvniecības dokumentāciju ēkas pārbūvei.

Atsauce uz BL 17.panta pirmo daļu, 18.panta otro.

Saskaņā ar VBN 4.punktu un 1.pielikumu par būvdarbiem ēkā piemērojams tiesiskais regulējums, kas attiecas uz II grupas būvēm.

Atsauce uz BL 1.panta 4.punktu, ĒBN 7.2, 7.4. un 35.1.apakšpunktu.

Tā kā atzinumā konstatētie būvdarbi ēkā veikti bez atbilstošas būvniecības dokumentācijas, secināms, ka tie atbilstoši BL 18.panta otrajai daļai kvalificējami kā patvaļīga būvniecība, un izpildiestādei jāpieņem lēmums par patvaļīgās būvniecības radīto seku novēršanu saskaņā ar BL 18. panta piekto daļu.

Atsauce uz APL 27.panta pirmo daļu, Civillikuma 994.panta pirmo daļu, 863. un 864. pantu, VBN 3.1.apakšpunktu.

Atbilstoši xxx zemesgrāmatas nodalījumam Nr. nekustamā īpašuma un ēkas īpašnieks ir *adresāts*, kurš nosakāms par šī administratīvā akta adresātu un atbildīgo personu par patvaļīgi veikto būvniecību ēkā.

Atsauce uz APL 59.panta pirmo daļu, 62.panta pirmo daļu. Adresāta paskaidrojums, trešo personu viedoklis.

Atsauce uz APL 13. pantu, BL 18.piektās daļas 1.apakšpunktu, Augstākās tiesas spriedumiem (ja tādi ir)

Izpildiestāde, izvērtējot atzinumā fiksētos būvdarbus kopsakarībā ar būvniecību reglamentējošo tiesisko regulējumu, secina, ka, lai novērstu patvaļīgās būvniecības radītās sekas, būtu samērīgi uzlikt par pienākumu adresātam izstrādāt atbilstošu būvniecības dokumentāciju.

Vērtējot termiņu, kādā ir nepieciešams izstrādāt būvniecības dokumentāciju, lai novērstu patvaļīgās būvniecības radītās sekas ēkā, *izpildiestādes* ieskatā proporcionāls termiņš minēto darbību veikšanai ir četri mēneši no šī administratīvā akta spēkā stāšanās brīža, kas ir pietiekams ar šo administratīvo aktu uzliktā tiesiskā pienākuma izpildei.

*Nemot vērā iepriekš minēto un pamatojoties uz APL 13. un 27.panta pirmo daļu, 59.panta pirmo, otro un trešo daļu, 62. panta pirmo daļu un otrās daļas 3. punktu, 63.panta pirmās daļas 4.punktu, BL 4. un 18.panta otro daļu un piektās daļas 1.punktu, CL 863., 864. un 994., VBN 3.punktu, **izpildiestādē nolemj uzlikt adresātam par pienākumu četru mēnešu laikā no šī administratīvā akta spēkā stāšanās brīža atbilstoši atzinumā konstatētajam par ēkā veiktajiem būvdarbiem izstrādāt būvniecības dokumentāciju.***

Atsaucē uz APL 70.panta pirmo daļu, Paziņošanas likuma 8.panta trešo daļu vai 9.panta otro daļu, APL 76.panta pirmo un otro daļu, 77.pantu un 79.panta pirmo daļu.

Brīdinājums

Atsaucē uz APL 358.panta pirmo, otro, ceturto daļu, 359.panta pirmās daļas 1.punktu, ceturto daļu, 368.pantu, 361.panta ceturto daļu.

Pamatojums, kāpēc visefektīvākais un adresāta interešu vismazāk skarošais šī administratīvā akta piespiedu izpildes veids, kas vienlaikus rada vismazākās izmaksas, ir piespiedu naudas piemērošana šī administratīvā akta labprātīgas neizpildīšanas gadījumā.

Atsauce uz APL 370.panta pirmo, otro, trešo daļu.

Ņemot vērā iepriekš minēto, *izpildiestāde* aicina *adresātu* labprātīgi, četru mēnešu laikā no šī administratīvā akta spēkā stāšanās brīža, izpildīt ar šo administratīvo aktu uzlikto pienākumu.

Izpildiestāde brīdina, ja ar šo administratīvo aktu uzliktais pienākums netiks izpildīts labprātīgi iepriekš minētajā termiņā, *izpildiestāde* no nākamās dienas, kad beidzies tā labprātīgas izpildes termiņš, veiks šī administratīvā akta piespiedu izpildi APL noteiktajā kārtībā, piemērojot *adresātam* APL 370. pantā paredzēto piespiedu naudu.

Atsauce uz APL 363.panta pirmo un otro daļu (apstrīdēšana) un norādi, ka brīdinājums par administratīvā akta piespiedu izpildi stājas spēkā vienlaicīgi ar administratīvā akta spēkā stāšanos (APL 70.panta pirmā un otrā daļa).

amatpersona

vārds, uzvārds

Būvniecības valsts kontroles birojs

Būtiskākie grozījumi Administratīvā procesa likuma (APL) D daļā

Grozījumi APL D daļā

- Ar 2017.gada 2.februāra likumu izdarīti **grozījumi APL** astotajā un devītajā sadaļā; **stājās spēkā 2017.gada 1.martā**
- **Astotās sadaļas** regulējums konceptuāli nav grozīts, mērķis – esošā regulējuma efektīvizēšana un precizēšana
- **Devītā sadaļa** grozīta būtiski:
 - ✓ izslēgts regulējums par izpildiestādes veiktu tiesu nolēmumu piespiedu izpildi
 - ✓ Saglabāta tikai tiesa kā institūcija, kas var atbildīgajai amatpersonai piemērot piespiedu izpildes līdzekli – piespiedu naudu

Būvniecības valsts kontroles birojs

Brīdinājums

Līdz 01.03.2017.

Piespiedu izpildes priekšnoteikumi (APL 360.pants):

1. Administratīvais akts stāties spēkā
2. Administratīvais akts kļuvis neapstrīdams vai tā darbība apstrīdēšanas vai pārsūdzēšanas gadījumā nav apturēta vai ir atjaunota
3. Līdz piespiedu izpildes sākumam administratīvais akts nav izpildīts labprātīgi

+ pirms piespiedu izpildes persona obligāti jābrīdina; atsevišķi gadījumi, kad varēja nebrīdināt (APL 361.panta pirmā daļa un astotā daļa)

Pēc 01.03.2017.

Piespiedu izpildes priekšnoteikumi (APL 360.pants):

1. Administratīvais akts stāties spēkā
2. Administratīvais akts kļuvis neapstrīdams vai tā darbība apstrīdēšanas vai pārsūdzēšanas gadījumā nav apturēta vai ir atjaunota
3. Līdz piespiedu izpildes sākumam administratīvais akts nav izpildīts labprātīgi
4. Persona ir brīdināta par piespiedu izpildi

Mērķis:

- ✓ Brīdinājuma obligāta nepieciešamība
- ✓ Brīdināšana ir gatavošanās piespiedu izpildei

Grozījumi APL D daļā

Būvniecības valsts kontroles birojs

Brīdinājums

Līdz 01.03.2017.	Pēc 01.03.2017.
APL 361.panta pirmā daļa – brīdinājumu var norādīt administratīvajā aktā	APL 67.panta devītā daļa – administratīvajā aktā var iekļaut brīdinājumu par piespiedu izpildi, kas noformēts atbilstoši šā likuma 361.pantā minētajām prasībām <i>Mērķis :</i> ✓ <i>Veicināt iestādes biežāk jau administratīvā akta izdošanas laikā lemt par nepieciešamību administratīvajā aktā iekļaut brīdinājumu</i> ✓ <i>Brīdinājuma iekļaušana administratīvajā aktā paātrinās administratīvā akta izpildi</i>

Grozījumi APL D daļā

Būvniecības valsts kontroles birojs

Brīdinājums

Līdz 01.03.2017.	Pēc 01.03.2017.
APL 361.panta ceturtās daļas 4.punkts Rakstveida brīdinājumā ietver norādi, ar kuru datumu var sākt piespiedu izpildi	APL 361.panta ceturtās daļas 4.punkts Rakstveida brīdinājumā ietver norādi par piespiedu izpildes sākuma laiku <i>Mērķis :</i> ✓ <i>Nepieciešamības gadījumā var norādīt arī konkrētu laiku, kad attiecīgā datumā var tikt sākota piespiedu izpilde</i>

Grozījumi APL D daļā

Būvniecības valsts kontroles birojs

Brīdinājums

Līdz 01.03.2017.	Pēc 01.03.2017.
APL 361.panta ceturtās daļas 8.punkts Rakstveida brīdinājumā ietver brīdinājuma izdošanas vietu, datumu un amatpersonas parakstu	APL 361.panta ceturtās daļas 8.punkts Rakstveida brīdinājumā ietver brīdinājuma izdošanas vietu, datumu un amatpersonas parakstu, ja brīdinājums nav administratīvā akta sastāvdaļa <i>Ja brīdinājums ietverts administratīvajā aktā, šīs sastāvdaļas nav jānorāda, jo tās sakrīt ar administratīvajā aktā jau norādītajām</i>

Brīdinājums

Līdz 01.03.2017.	Pēc 01.03.2017.
APL 361.panta astotā daļa Brīdinājums nav nepieciešams šā likuma 360.panta trešajā daļā minētajos gadījumos <i>(Policijas, robežsardzes, ugunsdzēsības dienesta un citu likumā pilnvarotu amatpersonu administratīvie akti, kas izdoti, lai nekavējoties novērstu tiešus draudus valsts drošībai, sabiedriskajai kārtībai, videi, personas dzīvībai, veselībai un mantai, ir izpildāmi piespiedu kārtā jau ar to spēkā stāšanās brīdi)</i>	APL 361.panta astotā daļa Brīdinājums nav nepieciešams šā likuma 360.panta trešajā daļā minētajos gadījumos, kā arī tad, ja adresātam par neizpildītu administratīvo aktu atkārtoti uzliek piespiedu naudu <i>Mērķis – Persona pirms katras atkārtotas piespiedu naudas uzlikšanas nav jābrīdina</i>

Grozījumi APL D daļā

Kārtība, kādā iesniedzamas un izskatāmas sūdzības par izpildiestādes darbībām

Būvniecības valsts kontroles birojs

Līdz 01.03.2017.	Pēc 01.03.2017.
APL 361.panta piektā daļa noteica brīdinājuma apstrīdēšanas un pārsūdzēšanas kārtību	Piespiedu izpildes apstrīdēšanas un pārsūdzēšanas kārtība noteikta APL 363.pantā <i>Mērķis – APL 363.pantā noteikt vienotu kārtību, kādā iesniedzamas un izskatāmas sūdzības par izpildiestādes darbībām</i>

Kārtība, kādā iesniedzamas un izskatāmas sūdzības par izpildiestādes darbībām

Būvniecības valsts kontroles birojs

Līdz 01.03.2017.

APL 363. panta pirmā daļa –

Privātpersona, pret kuru vērsta piespiedu izpilde, var iesniegt sūdzību, ja izpildiestādes darbības, kas vērstas uz administratīvā akta izpildi, neatbilst šīs nodaļas noteikumiem

Pēc 01.03.2017.

APL 363.panta pirmā daļa –

Privātpersona, pret kuru vērsta piespiedu izpilde, var iesniegt sūdzību, ja izpildiestādes darbības, kas vērstas uz administratīvā akta izpildi, neatbilst **likumos paredzētajiem administratīvo aktu un tiesas nolēmumu izpildes** noteikumiem

Mērķis -

Administratīvo aktu piespiedu izpilde regulēta arī citos likumos, ne tikai APL

Grozījumi APL D daļā

Kārtība, kādā iesniedzamas un izskatāmas sūdzības par izpildiestādes darbībām

Būvniecības valsts kontroles birojs

Līdz 01.03.2017.

APL 363. panta otrā daļa –

Sūdzību var iesniegt septiņu dienu laikā no dienas, kad privātpersona ir uzzinājusi par izpildiestādes darbību.

Pēc 01.03.2017.

APL 363.panta pirmā daļa –

Sūdzību var iesniegt septiņu dienu laikā no dienas, kad privātpersona ir uzzinājusi par izpildiestādes **paredzēto vai veikto** darbību.

Mērķis -

Precizēt, ka sūdzība iesniedzama ne tikai par jau veiktu darbību.

Tiesības iesniegt sūdzību arī par paredzēto darbību ir būtiskas, lai nodrošinātu privātpersonas efektīvu aizsardzību, nepieļaujot prettiesisku darbību veikšanu

Grozījumi APL D daļā

Kārtība, kādā iesniedzamas un izskatāmas sūdzības par izpildiestādes darbībām

Būvniecības valsts kontroles birojs

Līdz 01.03.2017.

APL 361. panta piektā daļa –

Rakstveida brīdinājumu septiņu dienu laikā var apstrīdēt augstākā iestādē, ja šajā brīdinājumā nav ietvertas šā panta ceturtajā daļā minētās sastāvdaļas.

Pēc 01.03.2017.

APL 363.panta pirmā daļa –

Privātpersona, pret kuru vērsta piespiedu izpilde, var iesniegt sūdzību, ja izpildiestādes **darbības, kas vērstas uz administratīvā akta piespiedu izpildi**, neatbilst likumos paredzētajiem administratīvo aktu un tiesas nolēmumu izpildes noteikumiem

APL 360.panta pirmās daļas 4.punkts –

Piespiedu izpildes **priekšnoteikums** - **persona ir brīdināta par** piespiedu izpildi

Brīdināšana ir gatavošanās piespiedu izpildei

Vai var iesniegt sūdzību par brīdinājumu? Vai tikai par konkrētām plānotām vai veiktām izpildiestādes darbībām?

Grozījumi APL D daļā

Kārtība, kādā iesniedzamas un izskatāmas sūdzības par izpildiestādes darbībām

Būvniecības valsts kontroles birojs

Līdz 01.03.2017.

APL 315.pants – tiesības pārsūdzēt lēmumu

(1) Šajā likumā noteiktajos gadījumos pirmās instances tiesas un apelācijas instances tiesas lēmumu administratīvā procesa dalībnieks var pārsūdzēt atsevišķi no tiesas sprieduma, iesniedzot blakus sūdzību.

(2) Par citiem pirmās instances tiesas un apelācijas instances tiesas lēmumiem iebildumus var izteikt apelācijas vai kasācijas sūdzībā.

Pēc 01.03.2017.

APL 315.pants – tiesības pārsūdzēt lēmumu

(1) Šajā likumā noteiktajos gadījumos pirmās instances tiesas un apelācijas instances tiesas lēmumu administratīvā procesa dalībnieks var pārsūdzēt atsevišķi no tiesas sprieduma, iesniedzot blakus sūdzību.

(2) Par citiem pirmās instances tiesas un apelācijas instances tiesas lēmumiem iebildumus var izteikt apelācijas vai kasācijas sūdzībā.

(3) Administratīvā akta vai tiesas nolēmuma izpildes ietvaros pieņemtie tiesas lēmumi, izņemot likumā noteiktos gadījumus, nav pārsūdzami.

Mērķis –

Skaidri noteikt likumā tiesu praksē jau atzīto principu

Grozījumi APL D daļā

Administratīvā akta izpildes noilguma termiņš

Ar grozījumiem:

- ✓ mainīts noilguma termiņa sākuma punkts
- ✓ mainīts noilguma termiņš vispārējā gadījumā
- ✓ ietverts speciāls regulējums par tādu administratīvo aktu izpildes noilgumu, kas uzliek adresātam pienākumu samaksāt noteiktu naudas summu

Administratīvā akta izpildes noilguma termiņš

Būvniecības valsts kontroles birojs

Līdz 01.03.2017.

APL 360.panta ceturtā daļa –

Administratīvais akts nav izpildāms, ja kopš tā spēkā stāšanās pagājuši vairāk nekā trīs gadi. Aprēķinot noilgumu, atskaita laiku, uz kuru administratīvā akta darbība bija apturēta. Noilguma termiņā neieskaita arī laiku, kad administratīvā akta adresātam nav deklarētās dzīvesvietas vai dzīvesvieta ir ārpus Latvijas, taču šādā gadījumā administratīvais akts nav izpildāms, ja kopš tā spēkā stāšanās pagājuši vairāk nekā seši gadi.

Pēc 01.03.2017.

APL 360.¹ pants –

(1) Administratīvais akts, izņemot šā panta otrajā daļā noteiktos gadījumus, nav izpildāms, ja no tā **labprātīgas izpildes termiņa beigām** pagājuši vairāk nekā **pieci gadi**. Noilguma termiņā neieskaita laiku, kad administratīvā akta adresātam nav deklarētās dzīvesvietas vai dzīvesvieta ir reģistrēta ārpus Latvijas, taču šādā gadījumā administratīvais akts nav izpildāms, ja no tā labprātīgas izpildes termiņa beigām pagājuši vairāk nekā seši gadi.

(2) Administratīvajam aktam, kas uzliek adresātam pienākumu samaksāt noteiktu naudas summu, izpildes noilgums iestājas:

1) likumā noteiktajā termiņā, ja piespiedu izpildi veic iestāde, kas administratīvo aktu izdevusi;

2) atbilstoši Civilprocesa likumā noteiktajam, ja izpildrīkojums ar pienākumu adresātam samaksāt noteiktu naudas summu piespiedu izpildei tiek nodots zvērinātam tiesu izpildītājam viena gada laikā no administratīvā akta labprātīgas izpildes termiņa beigām vai no brīža, kad administratīvā akta izpilde saskaņā ar likumu, uz kura pamata administratīvais akts izdots, piekrīt tiesu izpildītājam.

Administratīvā akta izpildes noilguma termiņš

Būvniecības valsts kontroles birojs

Līdz 01.03.2017.

Administratīvā akta izpildes noilguma termiņu skaitīja no administratīvā akta spēkā stāšanās brīža.

Vispārējā gadījumā – trīs gadi, neieskaitot laiku:

- ✓ uz kuru administratīvā akta darbība apturēta
- ✓ kad adresātam nebija deklarētas dzīvesvietas vai dzīvesvieta bija ārpus LR – šajā gadījumā administratīvo aktu nevarēja izpildīt, ja kopš spēkā stāšanās pagājuši vairāk kā seši gadi

Pēc 01.03.2017.

Administratīvā akta noilguma termiņu skaita no administratīvā akta **labprātīgas izpildes termiņa beigām**.

Vispārīgā gadījumā – **pieci gadi**, neieskaitot laiku

kad administratīvā akta adresātam nav deklarētās dzīvesvietas vai dzīvesvieta ir reģistrēta ārpus Latvijas, taču šādā gadījumā administratīvais akts nav izpildāms, ja no tā **labprātīgas izpildes termiņa beigām** pagājuši vairāk nekā seši gadi

Mērķis –

uzlabot administratīvā akta izpildes efektivitāti, jo ir jomas, kurās trīs gadu termiņš no spēkā stāšanās brīža var būt nepietiekams, t.sk. būvniecībā

Administratīvā akta izpildes noilguma termiņš

Termiņa beigu noteikšana

1. Termiņš noteikts normatīvajā aktā vai pašā administratīvajā aktā.
2. Divi gadījumi, kad administratīvā akta labprātīgas izpildes termiņa beigas ir administratīvā akta spēkā stāšanās brīdis:
 - ✓ Administratīvajā aktā noteikts, ka tas izpildāms nekavējoties
 - ✓ Administratīvais akts, kas uzliek pienākumu adresātam atturēties no konkrētu darbību veikšanas – ja nav konkrēts termiņš darbību pārtraukšanai, darbības jāpārtrauc, tiklīdz administratīvais akts stāties spēkā

Administratīvā akta izpildes noilguma termiņš

Būvniecības valsts kontroles birojs

Termiņa beigu noteikšana

3. Termiņš nav noteikts ne normatīvajā aktā, ne administratīvajā aktā, kā arī pats administratīvais akts neuzliek pienākumu atturēties no konkrētu darbību veikšanas
- ✓ Par labprātīgas izpildes termiņa beigām varētu uzskatīt pirmajā brīdinājumā ietvertos norādi par piespiedu izpildes sākuma laiku
- ✓ Ja brīdinājums ietverts administratīvajā aktā un tas tiek apstrīdēts un pārsūdzēts, par labprātīgas izpildes termiņa beigām varētu uzskatīt pirmajā brīdinājumā, kas izdots pēc administratīvā akta darbības atjaunošanas, ietvertos norādi par piespiedu izpildes sākuma laiku

Grozījumi APL D daļā

Administratīvā akta izpildes noilguma termiņš

Būvniecības valsts kontroles birojs

Termiņa beigu noteikšana

Ja citos atkārtota brīdinājuma izdošanas gadījumos tajā norādīto piespiedu izpildes sākuma laiku uzskatītu par administratīvā akta labprātīgas izpildes termiņa beigām, administratīvā akta izpildes noilgums nekad neiestātos, jo vienmēr var izdot jaunu brīdinājumu

Vienlaikus jāņem vērā, ka gadījumos, kad pirmais brīdinājums netiek ilgstoši izdots, var rasties grūtības piespiedu izpildes uzsākšanā

Administratīvā akta izpildes noilguma termiņš

Būvniecības valsts kontroles birojs

- APL 360.¹ pants – **jauns** speciālais regulējums

(2) Administratīvajam aktam, kas uzliek adresātam pienākumu samaksāt noteiktu naudas summu, izpildes noilgums iestājas:

- 1) likumā noteiktajā termiņā, ja **piespiedu izpildi veic iestāde, kas administratīvo aktu izdevusi**;
- 2) atbilstoši Civilprocesa likumā noteiktajam, ja izpildrīkojums ar pienākumu adresātam samaksāt noteiktu naudas summu piespiedu izpildei tiek **nodots zvērinātam tiesu izpildītājam viena gada laikā** no administratīvā akta labprātīgas izpildes termiņa beigām vai no brīža, kad administratīvā akta izpilde saskaņā ar likumu, uz kura pamata administratīvais akts izdots, piekrīt tiesu izpildītājam

Ja izpildrīkojumu gada laikā nenodod tiesu izpildītājam, administratīvā akta piespiedu izpildi vairs nevar veikt!

Grozījumi APL D daļā

Aizvietotājizpilde

Līdz 01.03.2017.	Pēc 01.03.2017.
369.pants - Pret adresātu vērsta aizvietotājizpilde (2) Aizvietotājizpildes izmaksas uzliek adresātam.	369.pants - Pret adresātu vērsta aizvietotājizpilde (2) Aizvietotājizpildes izmaksas uzliek adresātam. Ja adresāts izpilda ar administratīvo aktu uzlikto darbību pirms aizvietotājizpildes pabeigšanas, adresātam uzliek uzsāktās aizvietotājizpildes izmaksas. <i>Mērķis – Regulēt situācijas, kad adresāts izpildi veic pēc tam, kad jau uzsākta aizvietotājizpilde. Ja izpilda, kad aizvietotājizpilde nav sākta, izmaksas nerodas.</i>

Piespiedu naudas apmērs

Līdz 01.03.2017.	Pēc 01.03.2017.
370.panta trešā daļa – (3) Minimālā piespiedu nauda ir 10 <i>euro</i>, bet maksimālā — 1425 <i>euro</i>.	370.panta trešā daļa – (3) Minimālā piespiedu nauda ir 50 <i>euro</i>, maksimālā piespiedu nauda fiziskajai personai ir 5000 <i>euro</i>, bet juridiskajai personai — 10 000 <i>euro</i>. Palielināts minimālais un maksimālais apmērs Noteikts atšķirīgs maksimālais apmērs fiziskai un juridiskai personai Mērķis – Motivēt juridisko personu izpildīt administratīvo aktu

Tiesas nolēmumu piespiedu izpilde

Būvniecības valsts kontroles birojs

- Atteikšanās no valsts pārvaldes iestādēm un tiesu izpildītājiem kā izpildiestādēm – tikai tiesa izskata sūdzības par tiesas nolēmumu nepienācīgu vai neatbilstošu izpildi un tiesa var piemērot piespiedu naudu
- Sūdzības par tiesas nolēmuma nepienācīgu vai neatbilstošu izpildi izskata tiesa, kura pieņēmusi nolēmumu. Iespējama problēma – APL neparedz termiņu sūdzības iesniegšanai
- Grozot APL 375.pantu un 376.pantu, mērķis ir **paaugstināt valsts pārvaldes iestādes un tās amatpersonu atbildību** par tiesas nolēmuma izpildi.
- Tiesai kā piespiedu līdzeklis nolēmuma izpildē paredzētas **tiesības vērsties pret konkrētu iestādes atbildīgo amatpersonu un piemērot tai piespiedu naudu** līdz brīdim, kamēr iestāde veic tiesas nolēmumā paredzēto darbību
- Tiesa var uzlikt atbildīgajai amatpersonai piespiedu naudu – minimālais apmērs ir 50 euro, maksimālais – 5000 euro (agrāk – 145 euro un 1425 euro) – **maksā no personiskajiem līdzekļiem** (APL 143.panta ceturtā daļa); var lūgt atbrīvot no samaksas vai samazināt apmēru (APL 143.panta trešā daļa)
- APL neparedz ierobežojumus laika ziņā tiesas nolēmumu piespiedu izpildei
- Tiesas nolēmuma izpildes ietvaros pieņemtie tiesas lēmumi, izņemot likumā noteiktos gadījumus, nav pārsūdzami (AP 315.panta trešā daļa)
- Atteikšanās no tiesiskā regulējuma, kas noteica dažādas tiesas nolēmuma piespiedu izpildes iespējas pret iestādi – tiesiskā sabiedrībā nav pieļaujams normatīvajā aktā regulēts mehānisms gadījumiem, kad iestāde nepilda tiesas nolēmumu

Būvniecības valsts kontroles birojs

Kafijas un tējas pauze

Administratīvo aktu piespiedu izpildes process, t.sk.:

- ✓ Piespiedu izpildes nosacījumi
- ✓ Brīdinājums un izpildrīkojums (paraugi, satura analīze)
 - ✓ Piespiedu izpildes veidi (t.sk. piespiedu nauda, aizvietotājizpilde, tiešā spēka pielietošana)
 - ✓ Piespiedu izpildes ietvaros pieņemto lēmumu apstrīdēšana

Piespiedu izpilde

- Ja adresāts administratīvajā aktā **noteiktajā termiņā nav novērsis patvaļīgo būvniecību**, ir pamats uzsākt administratīvā akta piespiedu izpildi
- Piespiedu izpilde **neaptur adresāta pienākumu izpildīt administratīvo aktu** – novērst patvaļīgās būvniecības radītās sekas

[BL 18.panta 7.¹ daļa, APL 358.panta otrā daļa]

Piespiedu izpildes nosacījumi

Piespiedu kārtā var izpildīt administratīvo aktu, kas:

- stāties spēkā (APL 70.p.)
- kļuvis neapstrīdams (APL 76.p.)
- līdz piespiedu izpildes sākumam nav izpildīts labprātīgi
- adresāts ir brīdināts par piespiedu izpildi

[APL 360.panta pirmā daļa]

Piespiedu izpildes nosacījumi

- Piespiedu izpildi **nevar veikt, ja no administratīvā akta labprātīgas izpildes termiņa beigām pagājuši vairāk nekā pieci gadi**
- Ja adresātam nav deklarētās dzīvesvietas vai dzīvesvieta ir reģistrēta ārpus Latvijas, administratīvais akts nav izpildāms, ja no tā labprātīgas izpildes termiņa beigām pagājuši vairāk nekā seši gadi

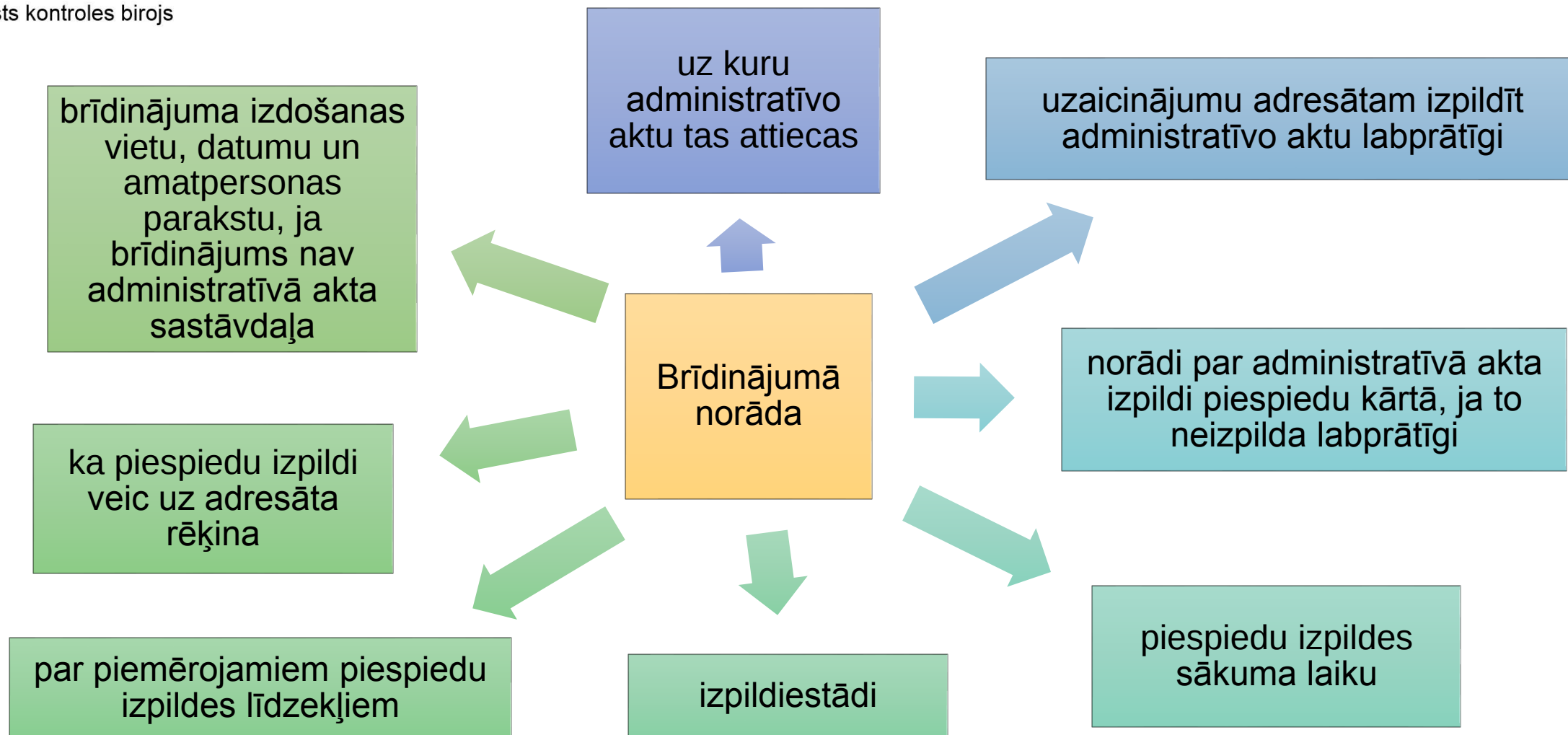
Brīdinājums

- Par jebkuru plānoto administratīvā akta piespiedu izpildi tā **adresātu vispirms jābrīdina rakstveidā**
- Uz brīdinājumu attiecas APL 70.pantā minētie administratīvā akta spēkā stāšanās noteikumi
- Brīdinājumu **var iekļaut pašā administratīvajā aktā**, un tas stājas spēkā vienlaicīgi ar administratīvā akta spēkā stāšanos, vai **izdot kā atsevišķu dokumentu**

[APL 361.panta pirmā un otrā daļa]

Brīdinājums

Būvniecības valsts kontroles birojs

Brīdinājuma par administratīvā akta piespiedu izpildi piemērs

*Iestādes veidlapa
Nosaukums un adrese*

Vieta, datums un reģistrācijas numurs

Adresāta vārds, uzvārds, adrese

BRĪDINĀJUMS **Par administratīvā akta Nr.__ piespiedu izpildi**

Iestādes vai struktūrvienības nosaukums (izpildiestāde), kurai deleģētas tiesības izdot Būvniecības likuma 18.panta piektajā daļā paredzēto administratīvo aktu, datums izdeva administratīvo aktu Nr.__, ar kuru uzlika adresātam par pienākumu_____ (norādāms uzliktais pienākums).

Atsauce uz APL 358.panta pirmo, otro, ceturto daļu, 364.panta pirmo daļu, 368.pantu, 359.panta pirmās daļas 1.punktu.

Izpildiestāde kā piespiedu izpildes līdzekli Administratīvā akta izvēlas piespiedu naudu._____ (norādāms pamatojums, kāpēc iestāde konkrētajā gadījumā ir izvēlējusies tieši šādu administratīvā akta piespiedu izpildes līdzekli).

Atsauce uz APL 370.panta pirmo, otro, trešo daļu (ja piemēro piespiedu naudu).

Piespiedu naudas piedziņu veic tiesu izpildītājs Civilprocesa likumā noteiktajā kārtībā.

Iestāde aicina *adresātu* labprātīgi izpildīt ar administratīvo aktu uzlikto pienākumu _____ (norādāms uzliktais pienākums).

Atsauce uz APL 361.panta pirmo daļu. Izpildiestāde brīdina, ja administratīvais akts netiks izpildīts labprātīgi, iestāde (norāda, kura iestāde veiks konkrēto piespiedu izpildi, ja tas nav izpildiestādes kompetencē) veiks administratīvā akta piespiedu izpildi Administratīvā procesa likumā noteiktajā kārtībā, piemērojot adresātam piespiedu naudu, _____ (norādāms termiņš, ar kuru tiks uzsākta piespiedu izpilde, piemēram, no nākamās dienas, kad beidzies administratīvā akta labprātīgas izpildes termiņš; nosakot termiņu ir jāievēro APL 362.pantā noteiktais).

Atsauce uz APL 70.panta pirmo daļu, Paziņošanas likuma 8.panta trešo daļu vai 9.panta otro daļu.

Brīdinājums

Būvniecības valsts kontroles birojs

- **Piespiedu izpildi veic atbilstoši brīdinājuma nosacījumiem**
- Ja iestāde **vēlas mainīt piespiedu izpildes nosacījumus vai** piemērojamos piespiedu **izpildes līdzekļus**, jāizdod **jauns brīdinājums**
- Brīdinājums **nav nepieciešams**, ja adresātam par neizpildītu administratīvo aktu **atkārtoti uzliek piespiedu naudu**

[APL 361.panta ceturtā un sestā daļa]

Ierobežojumi piespiedu izpildes termiņa noteikšanai

- Piespiedu izpildes sākumu nosaka:
 - 1) ne agrāk kā dienā, kad administratīvais akts kļuvis neapstrīdams (APL 76.pants), izņemot gadījumu, kad administratīvā akta darbība nav apturēta vai ir atjaunota (APL 80., 185.pants)
 - 2) ar aprēķinu, lai piespiedu izpildes sākums neiekristu laikā, kad vēl nav beidzies piespiedu izpildes darbību apstrīdēšanas un pārsūdzēšanas termiņš

[APL 362.panta pirmā daļa]

Piespiedu izpildes apstrīdēšana un pārsūdzēšana

Adresāts **septiņu dienu laikā** no dienas, **kad ir uzzinājis** par izpildiestādes **paredzēto vai veikto darbību**, var **iesniegt sūdzību** augstākai iestādei vai tiesai (ja augstākas iestādes nav, vai tā ir Ministru kabinets), ja:

- izpildiestādes darbības, kas vērstas uz administratīvā akta piespiedu izpildi, neatbilst likumos paredzētajiem administratīvo aktu un tiesas nolēmumu izpildes noteikumiem

[APL 363.panta pirmā un otrā daļa]

Piespiedu izpildes apstrīdēšana un pārsūdzēšana

- Augstākas iestādes lēmumu **septiņu dienu laikā var pārsūdzēt** tiesā
- **Augstāka iestāde vai tiesa**, kas pieņēmusi sūdzību, **var dot rīkojumu** izpildiestādei līdz lēmuma pieņemšanai **attiecīgo darbību pārtraukt vai atcelt**

[APL 363.panta otrā un trešā daļa]

Administratīvā akta piespiedu izpildes izmaksas

Būvniecības valsts kontroles birojs

- Administratīvā akta **piespiedu izpildes izmaksas uzliek adresātam**
- Iestādes administratīvā akta piespiedu izpildes izmaksu aprēķinu var pārsūdzēt APL 363.panta otrajā daļā noteiktajā kārtībā
- Ja adresāts labprātīgi nesamaksā piespiedu izpildes izmaksas, iestāde (izpildiestāde) aprēķina izpildei izdod izpildrīkojumu

[APL 364., 366., 367.pants]

Piespiedu izpildes veidi

Labprātīgi neizpildīta administratīvā akta, kas adresātam uzliek pienākumu izpildīt vai aizliedz izpildīt noteiktu darbību, **piespiedu izpildes veidi ir:**

[APL 368.panta pirmā daļa]

**piespiedu
nauda**

aizvietotājizpilde

tiešais spēks

Piespiedu izpildes veidi

Būvniecības valsts kontroles birojs

- Izvēloties piespiedu izpildes līdzekli vai mainot to, jāņem vērā **lietderības apsvērumi** (APL 66.pants), t.sk. jāizvēlas **visefektīvākais** un vienlaikus **adresāta intereses vismazāk skarošais veids, kas rada vismazākās izmaksas**

[APL 368.panta otrā daļa]

Piespiedu nauda

- **Minimālā** piespiedu nauda ir **50 euro**, **maksimālā** piespiedu nauda **fiziskajai personai** ir **5000 euro**, bet **juridiskajai personai** — **10 000 euro**
- Nosakot piespiedu naudas summu, izpildiestāde ievēro **samērīguma principu** (APL 13.pants), kā arī **adresāta mantisko stāvokli**
- Terminu piespiedu naudas samaksai nosaka pati iestāde

[APL 370.panta trešā daļa]

Piespiedu nauda

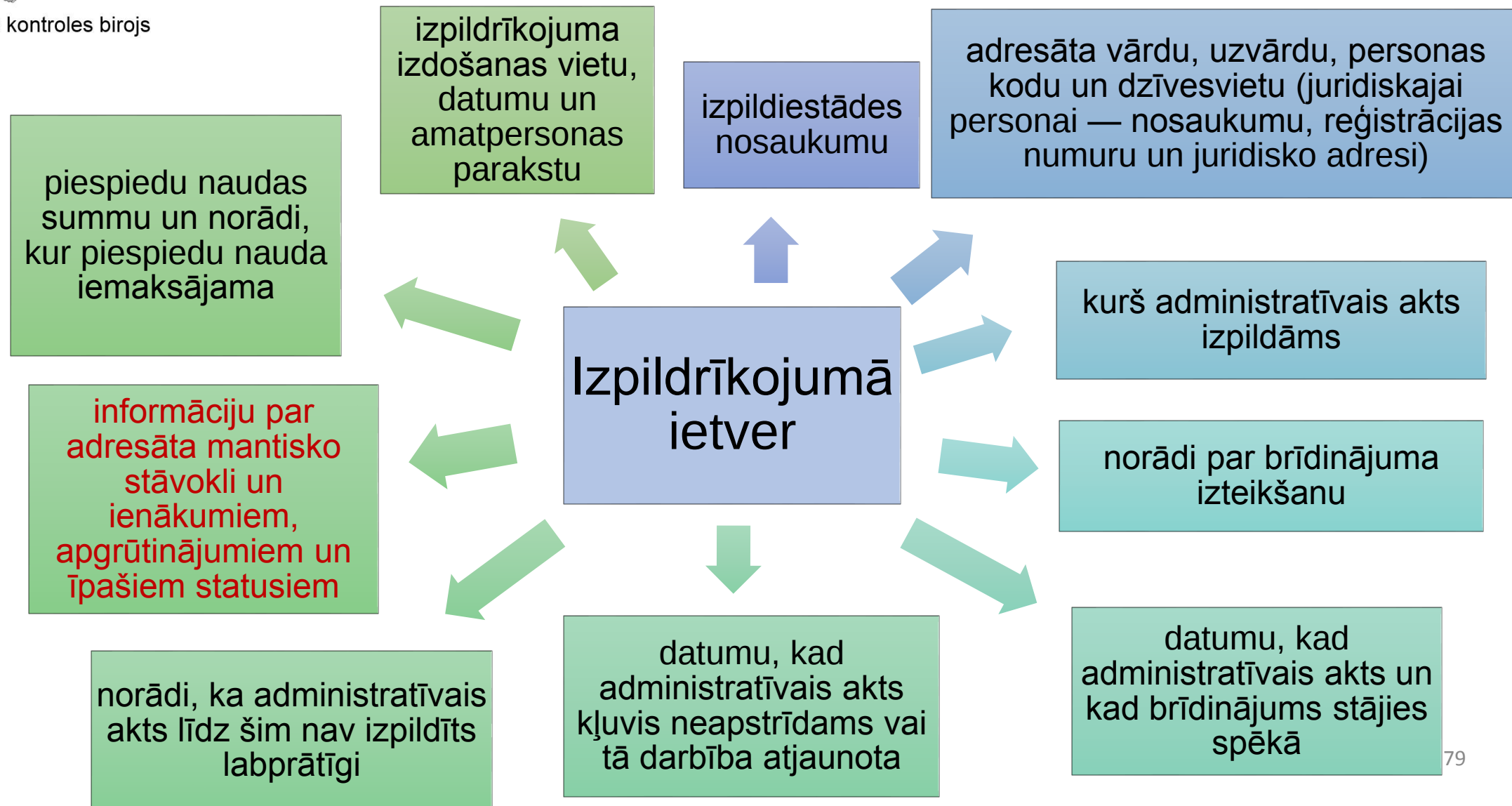
- Piespiedu naudu **var uzlikt atkārtoti** (ne agrāk kā septiņas dienas pēc iepriekšējās reizes), līdz adresāts izpilda ar administratīvo aktu uzlikto pienākumu
- Piespiedu naudu **uzliek ar** izpildiestādes **izpildrīkojumu**, un tam ir **izpildu dokumenta spēks**

[APL 370.panta otrā un ceturtnā daļa]

Būvniecības valsts kontroles birojs

Izpildrīkojums

Izpildrīkojuma par administratīvā akta piespiedu izpildi piemērs

IZPILDRĪKOJUMS *par administratīvā akta piespiedu izpildi*

Izpildiestāde izskatīja administratīvo lietu Nr. xxx par patvaļīgo būvniecību nekustamajā īpašumā xxxxxxxx un dd.mm.gggg. izdeva administratīvo aktu “Par patvaļīgās būvniecības radīto seku novēršanu nekustamajā īpašumā xxxx” (turpmāk – administratīvais akts), uzliekot par pienākumu Jums kā nekustamā īpašuma īpašniekam 1 gada laikā no administratīvā akta spēkā stāšanās dienas izstrādāt būvniecības dokumentāciju būvvaldes būvinspektora atzinumā Nr. xxx par būves pārbaudi konstatētajiem būvdarbiem.

Vienlaicīgi ar administratīvo aktu būvvalde Jums izteica brīdinājumu par administratīvā akta piespiedu izpildi, ja tas netiks izpildīts labprātīgi tā norādītajā termiņā, piemērojot Jums piespiedu naudu.

Atsauce uz APL 360.panta pirmo daļu, 70.panta pirmo un otro daļu, Paziņošanas likuma 8.panta trešo daļu.

Izpildiestāde konstatē, ka administratīvais akts *datums* ierakstītā pasta sūtījumā nosūtīts Jums uz Jūsu deklarēto dzīvesvietas adresi un stājies spēkā *datums*.

Izpildiestāde konstatē, ka Jūs neesat apstrīdējis administratīvo aktu, līdz ar to tas *datums* kļuvis neapstrīdams un bija izpildāms līdz *datums*.

Atsauce uz APL 358.panta pirmo daļu.

Izpildiestāde, pārbaudot administratīvās lietas materiālus, iestādes lietvedības datus, konstatē, ka būvvaldes rīcībā nav informācijas par Jūsu darbībām (būvniecības dokumentācijas saskaņošana būvvaldē), kas vērstas uz administratīvā akta izpildi. Līdz ar to secināms, ka ar administratīvo aktu uzliktais pienākums tā noteiktajā termiņā nav izpildīts. Attiecīgi ir iestājušies APL 360.panta pirmajā daļā norādītie priekšnoteikumi, lai veiktu administratīvā akta piespiedu izpildi.

Atsauce uz APL 361.panta ceturto daļu, 368.pantu, 364.panta pirmo daļu un 370.panta pirmo un trešo daļu.

Brīdinājums par administratīvā akta piespiedu izpildi ir stājies spēkā vienlaicīgi ar administratīvā akta spēkā stāšanos *datums*, un būvvalde konstatē, ka tas nav apstrīdēts APL noteiktajā kārtībā. Tā kā ar šī izpildrīkojuma izdošanu netiek mainīti piespiedu izpildes nosacījumi, kas norādīti brīdinājumā, nav nepieciešams izdot jaunu brīdinājumu.

Izpildiestādes rīcībā esošā informācija ir pietiekama, lai izdotu izpildrīkojumu, un ir iestājušies visi priekšnosacījumi, lai Jums piemērotu piespiedu naudu par administratīvajā aktā uzliktā pienākuma labprātīgu neizpildi. Tā kā administratīvā akta piespiedu izpildes mērķis ir panākt tā izpildi un novērst patvaļīgās būvniecības radītās sekas, būvvaldes ieskatā piespiedu nauda *euro* apmērā ir pietiekama, lai motivētu Jūs izpildīt administratīvajā aktā uzlikto pienākumu.

Atsauce uz APL 62.panta pirmo un otro daļu.

Tā kā ar administratīvo aktu uzliktais pienākums nav izpildīts labprātīgi ne tā noteiktajā termiņā, ne līdz šī lēmuma pieņemšanas brīdim, *izpildiestādes* ieskatā nav nepieciešama atsevišķa Jūsu viedokļa noskaidrošana, lai Jums izdotu izpildrīkojumu par administratīvā akta piespiedu izpildi.

Nemot vērā iepriekš minēto un pamatojoties uz APL 359. panta pirmās daļas 1.punktu 360.panta pirmo daļu, 361.panta ceturto daļu, 370.panta pirmo, trešo un ceturto daļu ***izpildiestāde uzliek adresāta vārds, uzvārds piespiedu naudu xxx euro apmērā pa administratīvā akta neizpildi, piedziņu vēršot uz adresāta naudas līdzekļiem u kustamo vai nekustamo mantu.***

Piespiedu nauda jāiemaksā *bankas* norēķinu kontā xxxxxx līdz *datums*. Maksāšanas paziņojumā norādīt šī izpildrīkojuma izdošanas datumu un numuru.

Vienlaicīgi Jūs tiek ataicināts izpildīt administratīvo aktu, jo ar izpildrīkojumu uzliktās piespiedu naudas samaksa neatbrīvo Jūs no administratīvajā aktā uzliktā pienākuma izpildes.

Izpildrīkojumam ir izpildu dokumenta spēks, un piespiedu naudas piedziņu veic tiesu izpildītājs Civilprocesa likumā noteiktajā kārtībā (APL 370.panta septītā daļa, 367.panta pirmā daļa).

Šis izpildrīkojums stājas spēkā ar tā paziņošanas brīdi adresātam. Sūdzību par šo izpildrīkojumu var iesniegt *augstākas iestādes nosaukums* 7 dienu laikā no dienas, kad izpildrīkojums stāties spēkā, iesniedzot iesniegumu *izpildiestādē* (APL 370.panta piektā un sestā daļa, 363.panta otrā daļa).

amatpersona

vārds, uzvārds

Izpildrīkojums

- Izpildrīkojums par piespiedu naudu ir administratīvais akts un **stājas spēkā** ar brīdi, **kad** tas **paziņots adresātam**
- Veids, kādā administratīvo aktu paziņo adresātam — rakstveidā, mutvārdos vai citādi — , neietekmē tā stāšanos spēkā
- Paziņo **atbilstoši Paziņošanas likumam**. Ja sūta pa pastu, to noformē kā ierakstītu pasta sūtījumu

[APL 370.panta piektā daļa, 70.panta pirmā un otrā daļa]

Izpildrīkojums

Būvniecības valsts kontroles birojs

- Izpildrīkojumu **septiņu dienu laikā var apstrīdēt**, iesniedzot sūdzību APL 363.pantā noteiktajā kārtībā:
 - 1) lai lūgtu **samazināt piespiedu naudas apmēru**
 - 2) ja **administratīvais akts jau ir izpildīts labprātīgi**
- Ja augstāka iestāde vai tiesa uzskata, ka piespiedu naudas summa nav samērīga, tā nosaka piespiedu naudas apmēru

[APL 370.panta sestā daļa]

Izpildrīkojums

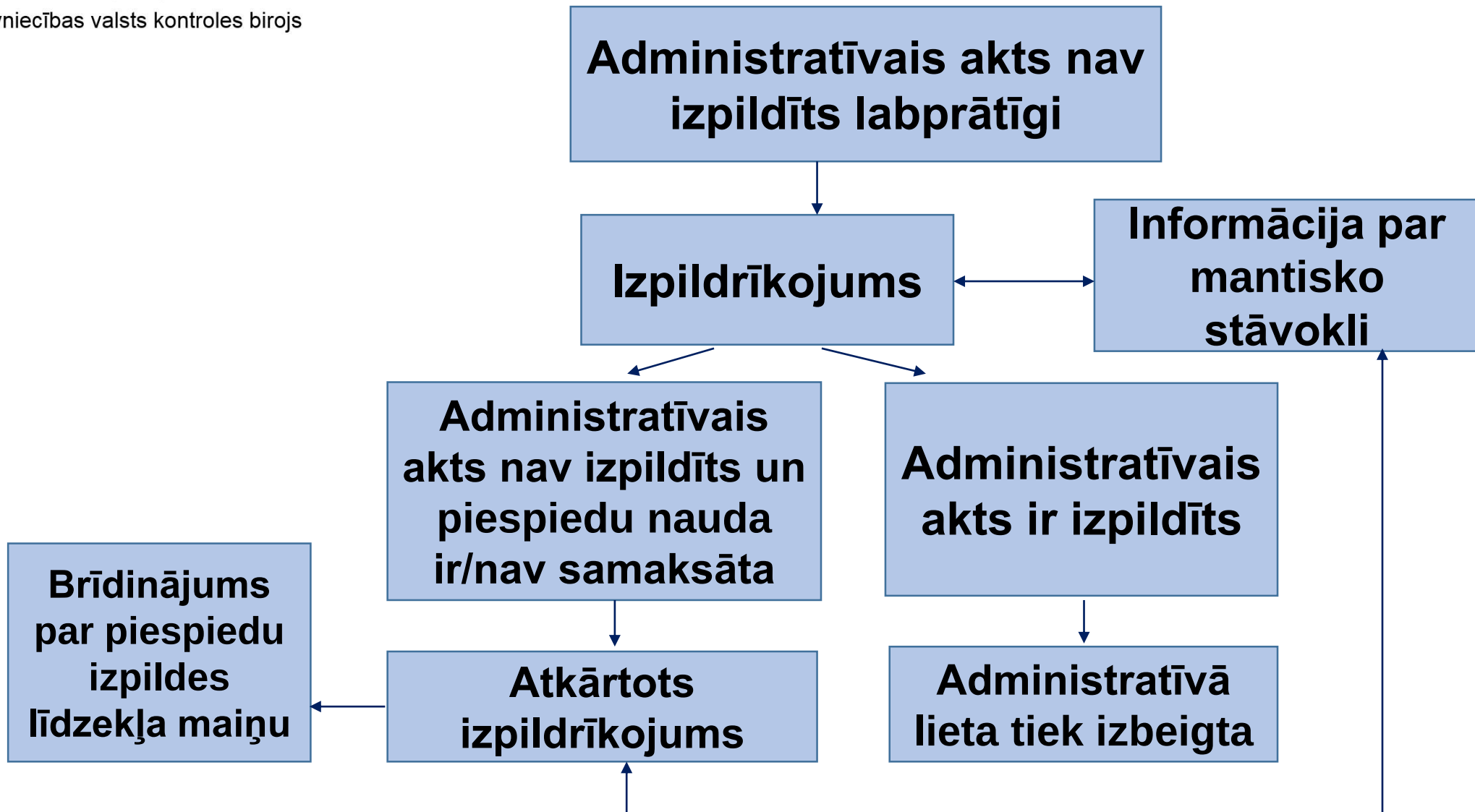
Būvniecības valsts kontroles birojs

- Ja piespiedu nauda **netiek samaksāta labprātīgi**, izpildrīkojumu **nodod piespiedu izpildei zvērinātam tiesu izpildītājam**, piemērojot Civilprocesa likuma noteikumus par naudas summu piedziņu

[APL 370.panta sestā daļa, 366. un 367.pants]

Piespiedu izpildes process

Aizvietotājizpilde

- **Ar administratīvo aktu** uzlikto pienākumu (piem., nojaukt īslaicīgas lietošanas būvi) adresāta vietā **izpilda**:
 - 1) pati **izpildiestāde**
 - 2) **cits publisko tiesību subjekts**
 - 3) **privātpersona** (izvēlas Publisko iepirkumu likumā noteiktajā kārtībā un slēdz līgumu)

[APL 369.panta pirmā daļa]

Aizvietotājizpilde

- Izvēloties aizvietotājizpildes veidu un formu:
 - 1) jāņem vērā **lietderības apsvērumi** (APL 66.pants)
 - 2) jāizvēlas visefektīvākais un vienlaikus **adresāta intereses vismazāk skarošais veids un forma, kas rada vismazākās izmaksas**

[APL 369.panta trešā daļa]

Aizvietotājizpilde

- Aizvietotājizpildes **izmaksas uzliek adresātam**
- Ja adresāts izpilda administratīvo aktu pirms aizvietotājizpildes pabeigšanas, adresātam uzliek uzsāktās aizvietotājizpildes izmaksas

[APL 369.panta otrā daļa]

Tiešais spēks

- Var piemērot, ja uzlikto pienākumu (izpildīt noteiktu darbību vai atturēties no tās) adresāts nepilda, bet **administratīvā akta izpilde jāpanāk ātri un nav citas iespējas**

[Administratīvā procesa likuma 371.pants]

Tiešais spēks

Būvniecības valsts kontroles birojs

- Tiešo spēku **var pielietot izpildiestāde** pati **vai uzdot** to darīt **palīgieištādei – policijai** un normatīvajos aktos noteiktajos gadījumos arī **citai institūcijai**
- Tiešo spēku **var pielietot tikai tad, ja ar normatīvo aktu ir piešķirtas šādas tiesības** un tikai attiecīgajā normatīvajā aktā noteiktajās robežās

[Administratīvā procesa likuma 372.pants]

Tiešais spēks

Būvniecības valsts kontroles birojs

Likuma «Par policiju»

- ✓ **9. pants** - Jebkura policijas darbinieka pienākums ir (..) gadījumā, ja pie viņa griežas personas ar pieteikumu vai ziņojumu par notikumu, kurš **apdraud personu un sabiedrības drošību** (..), veikt iespējamus pasākumus, lai novērstu likumpārkāpumu, glābtu cilvēkus un sniegtu viņiem palīdzību likumpārkāpumu izdarījušo personu konstatēšanā un aizturēšanā, noskaidrot aculieciniekus, apsargāt notikuma vietu (..)
- ✓ **10.panta pirmās daļas 2.punkts** – viens no policijas darbinieka pamatpienākumiem ir **reģistrēt iesniegumus un informāciju par** (..) **likumpārkāpumiem** (..) un notikumiem, kuri apdraud personu vai sabiedrības drošību, un par tajos iesaistītajām personām, **savlaicīgi reaģēt** uz sniegto informāciju, kā arī nodot kompetentām amatpersonām un institūcijām saņemto informāciju par personu vai sabiedrības drošību apdraudošiem notikumiem (..)
- ✓ **12.panta pirmās daļas 16.punkts** – policijas darbiniekam ir tiesības **jebkurā diennakts laikā iekļūt dzīvoklī bez tajā dzīvojošo atļaujas** (ja nepieciešams, lietojot fizisku spēku) gadījumos, kad persona aizturama nozieguma vietā vai apdraudēta citu personu dzīvība; jebkurā diennakts laikā **iekļūt nedzīvojamās telpās un zemes gabalu teritorijā** (ja nepieciešams, lietojot fizisku spēku), izņemot tās nedzīvojamās telpas un zemes gabalu teritoriju, kam ir eksteritoriāls vai speciālā režīma statuss, gadījumos, kad (..) apdraudēta citu personu dzīvība, kā arī (..) citu ārkārtēju notikumu gadījumos, kad apdraudēta personu un sabiedrības drošība.
- Ikreiz, kad policijas darbinieki šajā pantā paredzētajos gadījumos ir iekļuvuši personu dzīvoklī pret iemītnieku gribu vai lietojot fizisku spēku, par to nekavējoties, bet ne vēlāk kā 24 stundu laikā rakstveidā jāziņo prokuroram.
- Jebkurā **citā gadījumā iekļūšana** dzīvojamās un citās telpās ir pieļaujama tikai likumā noteiktajos gadījumos uz tiesneša lēmuma pamata vai neatliekamajos gadījumos ar prokurora piekrišanu kratīšanas izdarīšanai.

Tiešais spēks

Būvniecības valsts kontroles birojs

Krimināllikuma 32.pants

Galējā nepieciešamība ir darbība, ko persona izdara, lai novērstu kaitējumu, kas apdraud valsts vai sabiedrības intereses, šīs personas vai citas personas tiesības, kā arī šo vai citu personu, ja attiecīgo kaitējumu konkrētos apstākļos nav bijis iespējams novērst ar citiem līdzekļiem un ja radītais kaitējums ir mazāks nekā novērsta. Galējā nepieciešamība **izslēdz kriminālatbildību**.

Krimināllikuma 143.panta pirmā daļa –

Par **nelikumīgu** iekļūšanu mājoklī pret tajā dzīvojošās personas gribu — soda ar īslaicīgu brīvības atņemšanu vai ar piespiedu darbu, vai ar naudas sodu.

Valsts policijas ieskatā, pielietojot tiešo spēku, valsts policijas darbinieki tiesīgi iekļūt mājoklī pret personas gribu tikai divos gadījumos:

1. Galējas nepieciešamības apstākļos – personas vai sabiedrības **apdraudējums ir reāls un tūlītējs** (ēka jau brūk un jāglābj cilvēku dzīvība vai jānovērš citas ārkārtas sekas)
2. Pamatojoties uz **tiesneša vai prokurora nolēmumu**.

Būvniecības valsts kontroles birojs

Tiesu prakse patvaļīgās būvniecības lietās un administratīvo aktu piespiedu izpildes lietās

Augstākās tiesas 02.02.2016. spriedums lietā Nr.A42839709

Būvniecības likumā, kas bija spēkā līdz 30.09.2014., paredzētā secīgā procedūra balstās nepieciešamībā **pienācīgi pārbaudīt būves atbilstību materiālo tiesību normām un drošuma prasībām** (sal. Augstākās tiesas 15.10.2013. sprieduma lietā Nr.SKA-22/2013 12.punkts).

Lemjot par būvniecības legalizāciju, šāda nepieciešamība neklūst maznozīmīgāka, tādēļ, lai arī jau pēc faktiski notikušiem būvdarbiem, ir veicama tāda paša satura pārbaude un ir nepieciešama to pašu lēmumu pieņemšana. Tā kā Būvniecības likums paredzēja būvatļauju kā priekšnoteikumu būvdarbu uzsākšanai, **vispārīgi būvniecības darbu īstenošana un noslēgšanās tiesiski nav iedomājama bez būvatļaujas izsniegšanas**. Tas nozīmē, ka arī tad, ja būvniecības darbi jau notikuši, ir nepieciešama būvatļaujas izsniegšana, pirms lemt par būves pieņemšanu ekspluatācijā.

Administratīvās rajona tiesas spriedums lietā Nr.A421006909

Būvniecības valsts kontroles birojs

Projekta dokumentācijas nepilnība vai kādu dokumentu iztrūkums (tostarp attiecībā uz objekta pieņemšanu ekspluatācijā) nevar būt par pamatu lemt par būves nojaukšanu.

Prasības – dokumentāri pierādīt būves legalitāti ar visiem šobrīd tiesību normās norādītajiem būves tiesiskumu pamatojošiem dokumentiem – izvirzīšana nebūtu samērīga.

Turklāt, kā jau iepriekš tiesa izteikusies citā lietā, **lēmuma pieņemšana par tādās būves nojaukšanu, kuras būvniecība notikusi pirms piecdesmit gadiem, arī apstākļos, kad būve uzbūvēta bez būvatļaujas vai neatbilstoši projekta dokumentācijai, pārkāptu tiesiskās stabilitātes principu.**

Augstākās tiesas

07.09.2012. spriedums lietā Nr.SKA-349

20.06.2013. spriedums lietā Nr.SKA-268

Tas, ka ar normatīvo aktu spēkā stāšanos (*1995.gadā, 1997.gadā*) tika ieviestas izmaiņas, tostarp būvniecības uzsākšanai nepieciešamajos priekšnoteikumos, **nenozīmē, ka atbilstoši iepriekš spēkā esošajam regulējumam saņemti būvniecību atļaujoši dokumenti turpmāk līdz ar jaunā regulējuma spēkā stāšanos kļūtu nederīgi**. Ja persona bija iepriekš saņēmusi atļauju būvēt, tad persona bija ieguvusi no tās izrietošas tiesības. Tai nebija jāprasa jaunas atļaujas atbilstoši Būvniecības likumam vai Vispārīgajiem būvnoteikumiem, ko iepriekšējais regulējums neparedzēja, izņemot vienīgi gadījumus, kuros jaunais regulējums tieši nosaka nepieciešamību saņemt jaunu atļauju

Būvniecības valsts kontroles birojs

Administratīvās apgabaltiesas 10.07.2015. spriedums lietā Nr.A420570512

Uz būvdarbiem, kas **veikti (vai vismaz uzsākti) līdz 1995.gadam
atbilstoši 1961.gadā akceptētajam projektam,**
nav attiecināmas Vispārīgo būvnoteikumu prasības attiecībā uz būvprojekta
izstrādi un būvatļaujas saņemšanu.

Administratīvās rajona tiesas

28.03.2013. spriedums lietā Nr.142228711

Būvniecības valsts kontroles birojs

Lai arī tiesa nekonstatē iestādei obligātu pienākumu vērsties arhīvā ziņu saņemšanai, lietās, kāda ir šī, un līdzīgās, proti, kad tiek apšaubīts pirms vairākiem gadu desmitiem uzbūvēta objekta tiesiskums, **iestādei ir jāpievērš pienācīga rūpība, pārbaudot, kādas ir bijušas šāda objekta būvniecības prasības attiecīgajā periodā un vai tās ir tikušas ievērotas.** Minētais ir saistāms ar jau iegūto tiesību aizsardzības principu. **Tikai tas apstāklis, ka būvei, kuras vecums pārsniedz 30 un vairāk gadu, nav saglabājusies visa būvniecības dokumentācija, nav pamats secinājumam, ka būve ir patvaļīga.**

Administratīvās apgabaltiesas

15.05.2012. spriedums lietā Nr.A421006909

Būvniecības valsts kontroles birojs

Projekta dokumentācijas nepilnība vai kādu dokumentu iztrūkums (piemēram, par būvju nodošanu – pieņemšanu ekspluatācijā) nav pamats lemt par žoga nojaukšanu. Pēc 50 gadiem pastāv liela iespējamība, ka celtniecības dokumentācija nav saglabājusies vispār, vai saglabājusies nepilnā apmērā. Arī gadījumā, ja konstatētu, ka būvniecība ir notikusi pirms 50 gadiem bez būvatļaujas vai būve izbūvēta neatbilstoši projekta dokumentācijai, iestādei nebūtu pamata lemt par būves nojaukšanu (..). **Lēmuma pieņemšana, kas sevī ietver 50 gadus vecas būves tiesiskuma pārvērtēšanu, pārkāpj tiesiskās stabilitātes principu.**

Tiesas vērtējumā likumdevējs ir skaidri norādījis, ka **pirms 1993.gada 5.aprīļa** būvēto būvju tiesiskums netiek pārvērtēts un tiek atļauta īpašuma tiesību reģistrācija. **Nemot vērā tiesiskās stabilitātes principu, nav pamata pārvērtēt būves tiesiskumu pēc 50 gadu perioda.**

Augstākās tiesas
02.02.2016. spriedums lietā Nr.SKA-141
Administratīvās apgabaltiesas
28.01.2015. spriedums lietā Nr.A420520610

- Ja būves iegūtas **privatizācijas ceļā**, to būvniecības legalitāte vairs nav apspriežama
- Līdz 1993.gada 5.aprīlim veikto būvdarbu tiesiskumu nepārvērtē, bet **pārbauda vienīgi būves īpašuma tiesību iegūšanu**
 - Likumdevējs apzināti norobežojies no iepriekš veiktās būvniecības tiesiskuma pārvērtēšanas, jo **tas radītu tiesisko nestabilitāti** un būtiski apgrūtinātu īpašuma tiesību iegūšanu

Augstākās tiesas 15.10.2013. spriedums lietā Nr.SKA-22

Būtiskākā prasība iespējai atļaut būves tālāku atrašanos vidē, ir tās materiālais tiesiskums.

Prasība ievērot būvniecības procesa prasības, vismaz *post factum* izstrādājot būvprojektu, ir uzskatāma par samērīgu, ja būvprojekta izstrāde un pārbaude kā būvju drošuma un tiesiskuma nodrošināšanas un vērtēšanas instruments ir nepieciešama pēc būtības, ne tikai formāli, un ja tas tiek nodrošināts ikvienā citā gadījumā. Šāda būvniecības administratīvā procesa izslēgšana acīmredzami veicinātu tiesisko nihilismu un tīšu tiesību normu pārkāpšanu, turklāt mazinātu kompetento iestāžu kontroli pār būvniecības tiesiskumu (..)

Augstākās tiesas 31.03.2016. spriedums lietā Nr.SKA-155

Būvniecības likuma 18.panta piektās daļas 1.punktā paredzētās tiesiskās sekas – **iepriekšējā stāvokļa atjaunošana – attiecināmas vienīgi uz normā tieši paredzētajiem gadījumiem**. Proti, ja būve attiecīgajā teritorijā nav pieļaujama saskaņā ar normatīvajiem aktiem vai ja būvdarbi uzsākti pirms atzīmes izdarīšanas būvatļaujā par projektēšanas nosacījumu izpildi.

Likumdevējs nav vēlējies **jebkurā** patvaļīgas būvniecības gadījumā uzdot personai nekavējoties atjaunot iepriekšējo stāvokli, tad jēgu zaudētu 18.panta piektās daļas 2.punkts, kas pieļauj pieņemt lēmumu par būvniecības turpināšanu.

Augstākās tiesas 31.03.2016. spriedums lietā Nr.SKA-155

Ja konkrētā veida būvei **nav nepieciešama būvatļauja** (bet nepieciešams iesniegt apliecinājuma karti vai paskaidrojuma rakstu), nav pamata apsvērt Būvniecības likuma 18.panta piektās daļas 1.punkta piemērošanu. **Uz tādiem gadījumiem attiecināms vienīgi minētā panta piektās daļas 2.punkts**, kas uzliek būvvaldei pienākumu lemt par atļauju veikt būvniecību pēc būvniecību regulējošo normatīvo aktu prasību izpildes.

Augstākās tiesas

19.07.2016. lēmums lietā Nr.SKA-1056

- **Patvaļīgas būvniecības gadījumā** par būvdarbu apturēšanu lemj **būvinspektors**, savukārt gadījumos, kad tiek **kontrolēta būvju ekspluatācija**, par būvju ekspluatācijas aizliegumu lemj **būvvalde**
 - Atšķirīgi aplūkojami gadījumi:
 - ✓ kad būves ekspluatācijas nepieļaujamība izceļas no tās patvaļīgas būvniecības fakta, piemēram, būvatļaujas neesības (18.pants)
 - ✓ kad ekspluatācijas turpināšana liedzama likumīgi ekspluatācijā nodotā būvē (21.pants)

Augstākās tiesas

19.07.2016. lēmums lietā Nr.SKA-1056

- Būvniecības likuma 18.pants attiecināms arī uz gadījumiem, kad patvaļīgā būvniecība tiek konstatēta nevis būvdarbu procesā, bet vēlāk – **jau nelegāli uzbūvētās (vai ekspluatācijā nenodotas) būves ekspluatācijas laikā**
- Būvniecības likuma 18.pantā paredzētais būvinspektora atzinums var ietvert gan patvaļīgās būvniecības konstatējumu, gan **arī lēmumu par rīcību** (normā – aizliegumu turpināt būvniecību) līdz būvvaldes lēmuma par iepriekšējā stāvokļa atjaunošanu vai būvniecības turpināšanu pieņemšanai

Augstākās tiesas

26.09.2016. lēmums lietā Nr.SKA-1245

Ja patvaļīgas būvniecības gadījumā būvinspektors **nosaka vienīgi aizliegumu turpmāk būvi ekspluatēt** vai šādā veidā formulē atzinumu, tas **uzskatāms par būvdarbu apturēšanu** Būvniecības likuma 18.panta izpratnē.

Ja būvinspektors lēmis par būvdarbu apturēšanu sakarā ar nelegālu būvniecību, šāds noteikums **automātiski rada arī aizliegumu būvi ekspluatēt, neatkarīgi no tā, vai šāda norāde ietverta būvinspektora atzinumā**. Norāde atzinumā par aizliegumu ekspluatēt būvi vai pienākumu to pārtraukt ir tikai informējoša (aizliegums izriet no 21.panta otrās daļas – tas ir likumā noteikts pienākums, nevis ar lēmumu uzliekams aizliegums).

Būvniecības valsts kontroles birojs

Augstākās tiesas

19.07.2016. lēmums lietā Nr.SKA-1056

07.10.2016. lēmums lietā Nr.SKA-1283

Ja būvinspektora atzinums taisīts par **patvaļīgi pārbūvētu telpu ekspluatāciju**, tad ekspluatācijas **aizliegums dabiski izriet no patvaļīgas būvniecības fakta**, tā kā patvaļīgi pārbūvētu objektu nedrīkst ekspluatēt. Atzinuma pamatā ir patvaļīgas būvniecības fakts

Administratīvās apgabaltiesas

04.10.2016. spriedums lietā Nr.A420423314

Būvniecības valsts kontroles birojs

Pat ja pieteicēja **pati nav veikusi patvaļīgu būvniecību**, bet patvaļīgas būvniecības fakts pieteicējas īpašumā tomēr konstatēts, **iestāde pamatoti pienākumu novērst** patvaļīgās būvniecības sekas ir **uzdevusi tieši pieteicējai kā strīdus būves īpašnieci**, jo patvaļīgas būvniecības radīto seku novēršanu ir jāuzdod veikt **tai personai, kurai ir tiesības attiecīgajā īpašumā veikt būvniecību**

Augstākās tiesas 19.09.2016. spriedums lietā Nr.SKA-297

Apstākļi, kas varētu liecināt, ka būve pastāv jau ilgi un ka pašvaldība ilgi pirms lēmuma pieņemšanas bija informēta par tās esību, nav juridiski nozīmīgi. Projekts saskaņots kā īslaicīgas lietošanas būves projekts. Ēkas ekspluatācijas laiks sen bija beidzies un būvei bija jābūt nojauktai. **Vilcināšanās ar būvatļaujas saņemšanu nevar būt par pamatu ļaut būvi legalizēt neierobežoti ilgu laiku** – tādējādi nepamatoti tiktu pagarināts būves pieļaujamais pastāvēšanas laiks

Augstākās tiesas Senāta

18.06.2014. rīcības sēdes lēmums lietā Nr.SKA-633

Būvniecības valsts kontroles birojs

Personai **nevar būt tiesiskā paļāvība**, ka tā var uzsākt būvniecību bez būvprojekta un būvatļaujas un ka tai nebūs jānojauc patvaļīgi uzbūvētās būves.

Nav pamata atzīt par nesamērīgu privātpersonas tiesību ierobežojumu apstākļos, kad acīmredzami un apzināti pārkāpta būvniecības kārtība un nav konstatējami kādi īpaši šādu rīcību attaisnojoši apstākļi.

Nevar salīdzināt ar citiem prettiesiskiem gadījumiem, lai, **atsaucoties uz vienlīdzības principu**, atzītu, ka arī konkrētajā gadījumā pašvaldībai būtu vajadzējis rīkoties prettiesiski.

Būvniecības valsts kontroles birojs

Augstākās tiesas

27.11.2013. lēmums lietā Nr.SKA-1106

02.02.2016. spriedums lietā Nr.SKA-0008

03.03.2016. spriedums lietā Nr.SKA-127

23.03.2017. lēmums lietā Nr.SKA-258

Pret patvaļīgu būvniecību persona, kuras tiesības ir aizskartas, var vērsties **jebkurā laikā**.

Likumdevējs **nav paredzējis termiņu, kādā iestādei jāvēršas pret patvaļīgu būvniecību**. Šādām iestādes pilnvarām nav noteikta termiņa tādēļ, ka patvaļīgi uzbūvētu būvju īpašniekam nav tiesību paļauties uz to, ka šīs būves pēc noteikta laika, ja vien citas personas necels iebildumus, automātiski kļūs legālas. Likumdevējam attiecībā uz patvaļīgu būvniecību **nav bijis nodoms tādu legalizēt noilguma rezultātā**.

Prasījums uzdot novērst patvaļīgas būvniecības sekas ir prasījums par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, ar kuru persona **var vērsties iestādē jebkurā laikā, arī atkārtoti**, ja uz sākotnējo iesniegumu nesaņem apmierinošu lēmumu.

Augstākās tiesas 22.11.2016. spriedums lietā Nr.SKA-40

Tā kā **trešā persona nav gatava samierināties ar īpašuma tiesību aizskārumu**, nav iespējams atzīt, ka būvniecība varētu atbilst materiālo tiesību normām, lai attiecīgi būtu pamats lemt pat patvaļīgas būvniecības legalizāciju. Ja prettiesiski uzbūvētā objekta būvniecība tiesiski nav iespējama, tad **tiesisku stāvokli iespējams sasniegt tikai, patvaļīgo būvi nojaucot**

Augstākās tiesas 07.02.2017. spriedums lietā Nr.SKA-597

Trešajai personai kā rekonstrukcijas veicējam un **būves lietotājam nepiemīt tiesības apbūvēt nekustamo īpašumu** būvniecības normatīvo aktu noteiktajā kārtībā, **tātad nav arī tiesību veikt būvdarbus – patvaļīgi uzcelto būvju nojaukšanu**. Tikai tad, ja nekustamā īpašuma īpašnieku nav, ir iespējams, ka būvniecību veic arī nekustamā īpašuma tiesiskais valdītājs

Administratīvās rajona tiesas

23.12.2016. lēmums lietā Nr.A420338516

Būvniecības valsts kontroles birojs

Lietas faktiskie apstākļi:

- ✓ Asfaltētā laukumā ierīkota autostāvvietā un pie ieejas publiskā ēkā uzstādīts/izbūvēts ieslēgts autostāvvietas apmaksas automāts
- ✓ Atzinumā iekļauts brīdinājums par aizvietotājizpildes iespējamību, ja nekavējoties netiks pārtraukta autostāvvietas ekspluatācija
- ✓ Atkārtoti apsekojot, konstatēts, ka ekspluatācija turpinās, tādēļ veiktas aizvietotājizpildes darbības, pārtraucot automāta ekspluatāciju
- ✓ Apstrīdēšanas ietvaros augstāka iestāde atzinusi izpildiestādes darbības par atbilstošām APL 40.nodaļas noteikumiem
- ✓ Augstākas iestādes lēmums pārsūdzēts tiesā

Administratīvās rajona tiesas

23.12.2016. lēmums lietā Nr.A420338516

Būvniecības valsts kontroles birojs

Tiesas secinājumi:

- ✓ Atzinums pamatots ar Būvniecības likuma 18.panta piekto daļu un tā piespiedu izpilde veicama APL noteiktajā kārtībā, ja Būvniecības likums nenosaka citu kārtību
- ✓ Atzinums **paziņots** ar norīkota ziņneša starpniecību un ir **stājies spēkā**
- ✓ Atzinuma **darbība nav tikusi apturēta**
- ✓ Līdz piespiedu izpildes sākumam atzinumā uzliktais **pienākums nav izpildīts labprātīgi**

Administratīvās rajona tiesas

23.12.2016. lēmums lietā Nr.A420338516

Būvniecības valsts kontroles birojs

Tiesas secinājumi:

- ✓ Būvniecības likuma 18.panta vienpadsmitā daļa noteic, ka lēmums par būvdarbu apturēšanu, kas ietverts būvinspektora atzinumā, **izpildāms nekavējoties**. Ja lēmums netiek pildīts, **var piemērot aizvietotājizpildi** – iestāde var izvēlēties rīkoties uzreiz vai vēlāk
- ✓ APL piemērošana daļā par piespiedu izpildi nebija iespējama, jo **piemērojama Būvniecības likumā noteiktā speciālā kārtība** (APL 360.panta otrās daļas 1.punkts)
- ✓ Likumdevēja mērķis – novērst iespēju izvairīties no izpildes un tā rezultātā iespējamām kaitīgajām sekām, likumā noteiktos gadījumos piešķirot iestādei izņēmuma nekavējošas rīcības iespējas/tiesības

Administratīvās rajona tiesas

23.12.2016. lēmums lietā Nr.A420338516

Būvniecības valsts kontroles birojs

Tiesas secinājumi:

- ✓ Adresātei bija tiesības nekavējoši novērst pārkāpumu pašas spēkiem, tomēr šīs **tiesības nav absolūtas un ir samērojamas ar nogaidīšanas iespējamību**, un iestādes ātrāka rīcība likumā noteiktajā gadījumā novēršot prettiesisku situāciju, pati par sevi nevar tikt atzīta par prettiesisku. Katrā gadījumā izvērtējams iestādes rīcības pamatojums, nepieciešamība un samērīgums kopsakarībā ar personai uzliktajiem ierobežojumiem

Administratīvās rajona tiesas

21.03.2017. lēmums lietā Nr.A420158117

Būvniecības valsts kontroles birojs

Lietas faktiskie apstākļi:

- ✓ Ar būvvaldes lēmumu adresātei uzlikts pienākums 12 mēnešu laikā no lēmuma spēkā stāšanās novērst patvaļīgās būvniecības radītās sekas, izstrādājot un iesniedzot attiecīgu dokumentāciju pārbūvei
- ✓ Lēmumā iekļauts brīdinājums, ka lēmuma labprātīgas neizpildes gadījumā būvvalde veiks piespiedu izpildi, piemērojot piespiedu naudu
- ✓ Konstatējot, ka lēmums nav izpildīts labprātīgi, būvvalde izdevusi 1. izpildrīkojumu par piespiedu naudu 10 euro apmērā, 2.izpildrīkojumu par piespiedu naudu 50 euro apmērā, 3.izpildrīkojumu par piespiedu naudu 100 euro apmērā
- ✓ Adresāte apstrīdēja 3.izpildrīkojumu un lūdza atjaunot termiņu lēmuma labprātīgai izpildei
- ✓ Apstrīdēšanas ietvaros augstāka iestāde izpildrīkojumu atstāja negrozītu
- ✓ Augstākas iestādes lēmums pārsūdzēts tiesā

Administratīvās rajona tiesas

21.03.2017. lēmums lietā Nr.A420158117

Būvniecības valsts kontroles birojs

Tiesas secinājumi:

- ✓ Administratīvā akta **labprātīgas izpildes termiņš uzskatāms par procesuālo termiņu**
- ✓ Nokavētā procesuālā termiņa atjaunošanai nav tiesiska pamata, jo lietā nav konstatējami no adresātes gribas neatkarīgi apstākļi, kas liedza izpildīt noteikto pienākumu lēmumā noteiktajā laikā
- ✓ **Piespiedu naudas piemērošana nav pašmērķis**, bet gan līdzeklis lēmuma izpildes nodrošināšanai

Administratīvās rajona tiesas

21.03.2017. lēmums lietā Nr.A420158117

Būvniecības valsts kontroles birojs

Tiesas secinājumi:

- ✓ Adresāte nav pierādījusi, ka pirms 3.izpildrīkojuma būtu uzsākusi lēmuma izpildi, tādēļ atkārtotas piespiedu naudas piemērošana bija pamatota, jo **pirms tam piemērotās piespiedu naudas apmērs nav bijis pietiekoši motivējošs** līdzeklis lēmuma izpildei
- ✓ Adresāte **nav iebildusi pret piespiedu naudas apmēru mantiskā stāvokļa dēļ**, tādēļ tās apmērs ir samērīgs
- ✓ Tiesa ņem vērā, ka **piespiedu naudas piemērošana ir sasniegusi mērķi** – adresāte pēc 3.izpildrīkojuma izdošanas uzsākusi dokumentācijas izstrādi

Administratīvās rajona tiesas

16.02.2017. lēmums lietā Nr.A420145216

Būvniecības valsts kontroles birojs

Lietas faktiskie apstākļi

- ✓ Autostāvvietā patvaļīgi izbūvēts šķembots laukums
- ✓ 1.atzinumā aizliegti būvdarbi un autostāvvietas ekspluatācija; 2.atzinumā konstatēts, ka autostāvvietā patvaļīgi paplašināta un joprojām tiek ekspluatēta; 3.atzinumā aizliegta būvdarbu veikšana un ekspluatācija (pienākums izpildīt nekavējoties), kā arī ietverts brīdinājums, ka neizpildes gadījumā pirmajā iespējamā pārbaudē veiks ekspluatācijas pārtraukšanas aizvietotājizpildes pasākumus
- ✓ Atkārtoti apsekojot, konstatēts, ka ekspluatācija turpinās, tādēļ veiktas aizvietotājizpildes darbības, pārtraucot ekspluatāciju
- ✓ Apstrīdēšanas ietvaros augstāka iestāde atzinusi izpildiestādes darbības par pamatotām
- ✓ Adresāts vērsies tiesā

Administratīvās rajona tiesas 16.02.2017. lēmums lietā Nr.A420145216

Būvniecības valsts kontroles birojs

Tiesas secinājumi

- ✓ Atzinumā konstatēta patvaļīga būvniecība un aizliegta ekspluatācija, tas ietver lēmumu ar pienākumu nekavējoties pārtraukt patvaļīgi uzsākto ekspluatāciju
- ✓ Atzinums nosūtīts ierakstītā sūtījumā, paziņots un stāties spēkā, nav ticis apstrīdēts, pienākums nav izpildīts labprātīgi, Atzinumā ietvertais brīdinājums ir tiesisks
- ✓ Būvvaldes **veiktie pasākumi ir atbilstoši un samērīgi noteiktajam pienākumam**, jo ar tiem var sasniegt piespiedu izpildes mērķi un novērst turpmāku patvaļīgu ekspluatāciju; izvēlētie **līdzekļi pārlietu neapgrūtina adresātu un nerada tam nepamatotas izmaksas**

Administratīvās rajona tiesas

16.09.2016. lēmums lietā Nr.A420267816

Būvniecības valsts kontroles birojs

Lietas faktiskie apstākļi

- ✓ Atzinumā Nr.1 Adresātei uzlikts pienākums nekavējoties demontēt patvaļīgi izbūvēto žogu, kas ierobežo piekļuvi blakus ēkas kanalizācijas pievadam un liedz novērst avārijas sekas
- ✓ Konstatējot, ka pienākums nav izpildīts, atzinumā Nr.2 Adresāte brīdināta, ka nākamajā pārbaudē veiks aizvietotājizpildi
- ✓ Atzinumā Nr.3 konstatēts, ka pienākums nav izpildīts un veikta aizvietotājizpilde
- ✓ Izpildrīkojumā adresātei uzlikts pienākums atlīdzināt izdevumus par aizvietotājizpildi
- ✓ Izskatot izpildrīkojuma apstrīdēšanas iesniegumu, augstāka iestāde atstāja to negrozītu un Adresāte vērsās tiesā

Administratīvās rajona tiesas

16.09.2016. lēmums lietā Nr.A420267816

Būvniecības valsts kontroles birojs

Tiesas secinājumi

- ✓ Būvvalde atzinumu izpildei **noteikusi nekavējošu izpildi**, tādējādi to **darbība netika apturēta**
- ✓ Adresāte nav apstrīdējusi piespiedu izpildi kā tādu, bet iebilst pret izmaksu aprēķinu un tā izpildei izdoto izpildrīkojumu
- ✓ Darbu izpildei noslēgti divi pakalpojumu līgumi, darbi fiksēti pieņemšanas – nodošanas aktos, izrakstīti rēķini un pašvaldība tos apmaksājusi, **izpildrīkojumā norādītais aprēķins atbilst to pamatojošiem dokumentiem**
- ✓ Izpildiestādei jāizvēlas **efektīvākais un adresāta intereses vismazāk aizskarošais aizvietotājizpildes veids un forma**
- ✓ Tā kā attiecīgu darbu veikšana neietilpst pašvaldības patstāvīgajos uzdevumos, **pamatoti darbu izpilde nodota privātpersonai**
- ✓ Adresātei bija jārēķinās, ka būs jāatlīdzina aizvietotājizpildes izmaksas, kas **likumsakarīgi var un parasti ir lielākas** nekā gadījumā, ja adresāte pati būtu veikusi tai uzlikto pienākumu izpildi
- ✓ Administratīvā akta izpilde ir procesuāla darbība attiecībā administratīvā akta izdošanas ietvaros, tādēļ **izpildes darbību veikšanai nav nepieciešams pieņemt atsevišķu administratīvo aktu**

Administratīvās rajona tiesas

31.03.2017. lēmums lietā Nr.A420261216

Būvniecības valsts kontroles birojs

Lietas faktiskie apstākļi

- ✓ Atzinumā konstatēta autostāvvietas ekspluatācija bez būvniecības dokumentācijas, zemes gabala nomniekam uzlikts pienākums nekavējoties pārtraukt ekspluatāciju, ietverot brīdinājumu par aizvietotājizpildi
- ✓ Konstatējot, ka patvaļīgā ekspluatācija turpinās, būvvalde piemēroja aizvietotājizpildi
- ✓ Apstrīdēšanas ietvaros augstāka iestāde konstatēja, ka ekspluatācija ir pretiesiska un pamatotas ir būvvaldes darbības
- ✓ Adresāta augstākas iestādes lēmumu pārsūdzēja tiesā

Administratīvās rajona tiesas

31.03.2017. lēmums lietā Nr.A420261216

Būvniecības valsts kontroles birojs

Tiesas secinājumi

- ✓ Autostāvvietā ir II grupas inženierbūve, tās būvniecībai jāsaņem būvatļauja un jānodod ekspluatācijā, kas nav izdarīts un prettiesisku uzsākta tās ekspluatācija
- ✓ **Atbildība** par būvniecības procesa kārtības ievērošanu un patvaļīgās būvniecības radīto seku novēršanu **gulstas uz zemes vai ēkas īpašnieku**
- ✓ Adresātei uzlikts pienākums **pārtraukt prettiesiski uzsākto būves izmantošanu**, nevis pienākums novērst patvaļīgās būvniecības radītās sekas
- ✓ Nekāds cits pienākums, kā vien **pārtraukt veikt to aizliegto rīcību, kuru adresāte veic**, tai ar pārsūdzēto administratīvo aktu nav uzlikts

Administratīvās rajona tiesas

31.03.2017. lēmums lietā Nr.A420261216

Būvniecības valsts kontroles birojs

Tiesas secinājumi

- ✓ **Pienākums pārtraukt patvaļīgu ekspluatāciju var tikt noteikts jebkurai personai**, kura faktiski veic šādu ekspluatāciju neatkarīgi no tā, uz kāda tiesiska vai faktiska pamata nelikumīgā izmantošana tiek veikta. Pretējā gadījumā izmantošanas aizliegums (pienākums pārtraukt aizliegtu izmantošanu) nebūtu efektīvs
- ✓ Ekspluatācijas aizlieguma jēga ir **regulēt lietas kā tādas izmantošanu**, tam ir **vispārējs** raksturs
- ✓ Ja konstatēts, ka patvaļīgās būvniecības objektu vienlaikus izmanto vairākas personas, pienākums pārtraukt pretiesisko izmantošanu **var tikt uzlikts visām šīm personām**
- ✓ Tas, ka pretiesisko ekspluatāciju īstenoja adresāte, citstarp redzams arī no tā, ka apmaksas kvītis izsniegta adresātes vārdā un strīdus autostāvvietas pakalpojumus reklamēja auto ar adresātes uzlīmēm

Augstākās tiesas prakse piespiedu izpildes lietās

- ✓ 30.01.2008. lēmums lietā Nr.SKA-129
- ✓ 30.07.2008. lēmums lietā Nr.SKA-558
- ✓ 13.02.2009. lēmums lietā Nr.SKA-150
- ✓ 10.07.2014. lēmums lietā Nr.SKA-871
- ✓ 27.08.2014. rīcības sēdes lēmums lietā Nr. SKA-1136
- ✓ 09.06.2016. lēmums lietā Nr.SKA-302

Diskusija un jautājumi

Būvniecības valsts kontroles birojs

Paldies visiem par uzmanību!

Vairāk informācijas

www.bvkb.gov.lv